

Til: Kulturdepartementet
idrettsmelding@kud.dep.no

Oslo, 10.01.2020

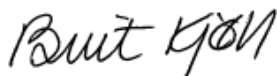
NORGES IDRETTSFORBUNDS INNSPILL TIL IDRETSMELDINGEN

Norges idrettsforbund ønsker en ny idrettsmelding velkommen, og takker for muligheten til å komme med innspill til denne.

Vi har gjennomført en omfattende prosess i forbindelse med utarbeidelsen av vårt innspill og har blant annet hatt to innspills-/høringsrunder hvor særforbund og idrettskretser var invitert til å komme med sine synspunkter.

Vi bidrar gjerne i det videre arbeidet, og ber departementet ta kontakt dersom det er behov for ytterligere avklaringer eller presiseringer

Med vennlig hilsen

Berit Kjøl
President

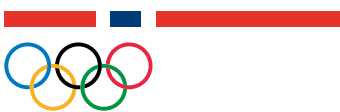

Karen Kvalevåg
Generalsekretær

Vedlegg:
Innspill til idrettsmeldingen

NORGES
IDRETTSFORBUND

INNSPILL TIL IDRETTSMELDINGEN

Til Kulturdepartementet
Idrettsmelding@kud.dep.no

INNHold

1	INNLEDNING	2
2	FORSLAG TIL FOKUSOMRÅDER OG PRIORITERINGER	9
3	IDRETTENS SAMFUNNSBIDRAG	12
4	BÆREKRAFTIG UTVIKLING	17
5	NYE AKTIVITETER OG SAMFUNNSTRENDER	19
6	IDRETT OG BEGREPET IDRETTSFORMÅL	22
7	ØKONOMISKE RAMMEBETINGELSER	24
8	IDRETTSGLEDE FOR ALLE	28
9	LIVSLANG IDRETT	38
10	BEDRE IDRETTSLAG	41
11	FLERE OG BEDRE ANLEGG	43
12	BEDRE TOPPIDRETT	46
13	INTERNASJONALT	48
14	ANTIDOPING	52
15	MANIPULERING AV IDRETTSKONKURRANSER	55

INNLEDNING

Foto: NIF/Dag Oliver

Norges idrettsforbund (NIF) gir med dette sitt innspill til Kulturdepartementets arbeid med en stortingsmelding om idrettspolitikken.

Regjeringen har de senere årene fremmet en egen friluftslivsmelding, folkehelsemelding og arbeider med en nasjonal handlingsplan for økt fysisk aktivitet. Norges idrettsforbund ønsker en ny idrettsmelding velkommen, og ønsker at meldingen skal drøfte hvordan myndighetene kan bidra til å forsterke idrettens arbeid med å skape mer og bedre breddeidrett, bidra til gode lokalsamfunn, bedre folkehelse, mer mangfold og bedre toppidrett.

Idretten har både en sterk egenverdi, og bidrar til at samfunnet når sine mål på flere områder. Vi peker i dette dokumentet på områder hvor vi mener idretten har en spesielt viktig samfunnsrolle ut over den rene idrettsaktiviteten, og hvordan myndighetene kan bidra til å forsterke denne.

Norges idrettsforbunds forslag til hva myndighetenes bidrag kan være, oppsummeres under hvert område.

Om Norges idrettsforbund

Norges idrettsforbund er Norges største frivillige organisasjon. NIF består av over 10 000 idrettslag, 375 idrettsråd¹, 11 idrettskretser og 55 særforbund. Det finnes idrettslag i alle landets kommuner.²

Det er tegnet 2,1 millioner medlemskap i idrettslagene, fordelt med 870 000 i fleridrettslag, 1 070 000 i sær-idrettslag og 160 000 i bedriftsidrettslagene.

Det trenes og konkurreres i 180 forskjellige idrettsgrener og i et utall av disipliner og øvelser.

¹ Antall idrettsråd oppgitt ovenfor er tall per 31.12.2019. Idrettsrådene er i prosess for å tilpasse seg ny kommunestruktur.

² Alle tall brukt i dette innspillet er hentet fra Nøkkeltallsrapporten 2018, publisert 1.oktober 2019.

Idrettslagene er selve kjernen i idrettsbevegelsen. Det er der aktiviteten drives. Det finnes ingen samlet oversikt over hvor mange som er aktive i idrettslagene hver dag som utøvere, trenere eller ledere, men aktiviteten er svært stor. Hvis man tar utgangspunkt i at en gjennomsnittlig treningsgruppe består av 15 utøvere, og at de trener og/eller konkurrerer to ganger i uka i 40 uker i året så tilbyr og gjennomfører idrettslagene totalt 8 millioner fellesaktiviteter i året, eller over 20 000 fellesaktiviteter med 300 000 aktive hver eneste dag hele året.

Idrettslagene tilrettelegger også for mye egenorganisert idrett og fysisk aktivitet. Eksempler på dette er turorientering/stolpejakt, Bedriftsidrettsforbundets Sykle til jobben aksjon og alle skiklubbene som kjører skiløyper. Det foregår sannsynligvis mer egenorganisert aktivitet i disse løypene enn det er organiserte treninger og konkurranser.

I de fleste idretts- og nærmiljøanlegg foregår det både organisert og egenorganisert aktivitet. Tenk bare på all den egenorganiserte fotballspillingen som foregår på fotballbaner, løkker og ballbinger både i friminutter på skolen, på ettermiddager og i helger. Anleggene, stort sett delfinansiert av spillemidler, og ofte med et idrettslag som eier.

Idretten står sterkere enn noen gang blant barn og ungdom, men det er ingen selvfølge at like mange vil drive med idrett fremover. Tilbudet av fritidsaktiviteter øker, og idretten må utvikle seg videre for å fremstå like attraktiv som tidligere. Verdiarbeid, og trener- og klubb utviklingstiltak er viktig for å sikre fortsatt gode klubbmiljøer med attraktive aktivitetstilbud.

Idretten har i tillegg satt igang et større moderniseringsprosjekt for å tilpasse seg endringene i samfunnet. Økt satsing på digitalisering skal gjøre det enklere å være idrettslag, frivillig og utøver. Nye tilknytningsformer vurderes fortløpende og Norges idrettsforbund ønsker å legge til rette for, og inkludere all egenorganisert idrett i sin virksomhet.

Den nasjonale idrettspolitikken betydning for utvikling av idrett og frivillighet

Den nåværende idrettsmeldingen «Den norske idrettsmodellen» ble framlagt i 2012 og behandlet i Stortinget i mars 2013. Meldingen lanserte følgende fire mål for den statlige idrettspolitikken:

- Alle skal ha mulighet til å drive idrett og fysisk aktivitet i form av trening og mosjon.
- Den frivillige, medlemsbaserte idretten skal sikres gode rammevilkår for å gi grunnlag for et omfattende og inkluderende aktivitetstilbud. Det legges særlig vekt på å utvikle attraktive tilbud til barn og ungdom.
- Samfunnet skal være godt tilrettelagt for egenorganisert fysisk aktivitet.
- Toppidretten skal styrkes ut fra dens rolle som identitetsskaper og dens bidrag til en positiv prestasjonskultur i det norske samfunn. Toppidrettsutøvere skal derfor gis treningsmuligheter som bidrar til prestasjoner på internasjonalt toppnivå innenfor etisk forsvarlige rammer.

Barn og ungdom i alderen 6-19 år, personer med nedsatt funksjonsevne og inaktive ble pekt ut som sentrale målgrupper.

I tillegg ble det lansert en rekke spesielle satsinger.

Norsk idrett har siden forrige idrettsmelding hatt en svært positiv utvikling både når det gjelder antall medlemskap, aktivitetsutvikling, og innenfor toppidretten. Den statlige idrettspolitikken har vært en viktig bidragsyter til dette.

Norges idrettsforbund utarbeider en spillemiddelrapport og en omfattende nøkkeltallsrapport hvert år. I disse rapportene presenteres blant annet viktige utviklingstrekk. Nedenfor gjengis noen av disse:

- Idretten har aldri stått sterkere blant barn og ungdom.
- Vekst i antall medlemskap i de ordinære idrettslagene.
- Økende kvinneandel.
- Stor frivillig innsats.
- Nye idretter kommer til.
- Gode toppidrettsresultater.

Idretten har aldri stått sterkere blant barn og ungdom

I den prioriterte aldersgruppen 6-19 år er idrettens posisjon styrket. Antall medlemskap vokser raskere enn befolkningsveksten. Veksten er spesielt stor blant jentene. Siden 2012 har antall deltakende jenter i aldersgruppen økt med nær 35 000. Jenteandelen er økt med 2,0 prosentpoeng til 47,0 prosent i aldersgruppen 6-12 år, og med 1,7 prosentpoeng til 44,1 prosent i aldersgruppen 13-19 år.

Idrettens sterke posisjon blant barn og ungdom vises også i eksterne undersøkelser. I NOVA undersøkelsen Ungdata 2017 oppgir 93 prosent at de har vært aktive i et idrettslag i løpet av oppveksten. Undersøkelsen viser videre at 65 prosent av guttene og 61 prosent av jentene i ungdomsskolen hadde vært med i et idrettslag siste måned. Til sammenligning er nest største aktivitet for ungdomsskoleelevene aktiviteter i ungdomsklubber/fritidsklubber hvor 32 prosent av guttene og 31 prosent av jentene hadde deltatt siste måned.

Vekst i antall medlemskap i de ordinære³ idrettslagene

Kjernen i idretten er idrettslagene. Det er der aktiviteten utøves. Ved årsskiftet 2018/19 var det tegnet 1,9 millioner medlemskap i de ordinære idrettslagene og idrettslagene rapporterte om over 1,6 millioner aktive⁴.

Antall medlemskap har økt med 75 000 på seks år.

Økende kvinneandel

Kvinneandelen i idretten er økende. Kvinner står for 50 000 av de 75 000 nye medlemskapene i idrettslagene, og kvinneandelen er som et resultat av dette økt fra 40,2 prosent til 41,2 prosent siste seks år..

Stor frivillig innsats

Frivillig innsats er den viktigste ressursen på alle nivåer i norsk idrett. Frivillighet gir mening, trivsel og skaper tilhørighet gjennom gode sosiale nettverk for den enkelte. Den skaper positive ringvirkninger både for den enkelte, idretten og samfunnet. Dugnadsinnsatsen og dugnadsvilligheten er stor i idrettslagene, og ifølge Statistisk Sentralbyrå tilsvarte dugnadsinnsatsen i idretten mer enn 34 000 årsverk.

³ Alle idrettslag med unntak av bedriftsidrettslagene.

⁴ Gruppen aktive består av både utøvere, trenere, ledere og andre medlemmer som jevnlig bidrar til tilrettelegging for utøverne.

I SSBs levekårsundersøkelse for 2017 svarer 38 prosent av befolkningen over 16 år at de har utført gratisarbeid for en frivillig organisasjon siste 12 måneder. Nær halvparten (42 prosent) av disse har gjort det for et idrettslag.

Idretten er i stadig utvikling

Idrettstilbudet utvikler seg i tråd med medlemmenes ønsker og behov. Stadig nye aktiviteter kommer til. Erfaring viser at aktiviteter som oppstår, vokser og lever over tid ofte får et behov for å organisere seg og finner veien inn i den organiserte idretten. Paddeltennis, rullebrett, functional fitness, stand-up padling og freeski er noen av aktivitetene som er blitt en del av idretten de siste årene.

Utviklingen til freeski illustrerer på en god måte hvordan en aktivitet kan gå fra å være en ren egenorganisert aktivitet til å bli en fullverdig idrettsgren med vekst i antall utøvere, med gode toppidrettsprestasjoner og som samtidig beholder forbindelsen til det egenorganiserte miljøet og de egenorganiserte utøverne.

Freeski ble startet i 1990 av en utbrytergruppe fra det tradisjonelle freestyle miljøet. Noen utøvere brøt ut fordi regelverket og rammene innenfor freestyle la en demper på den utviklingen utøverne ønsket. Reguleringen av aktiviteten og derav mangelen på mulighet for kreativ utfoldelse, skapte behov og iver for å starte noe nytt.

Ut over freeski aktivitetens egenverdi er utøvernes motivasjon drevet av et ønske om utvikling, sosialt felleskap og å skape et klima for mestringsfølelse. Freeski setter ikke noe tak på utvikling og kreativitet, noe som fører til et stort mangfold av aktivitetstyper innad i sporten.

Freeski ble en del av Norges Skiforbund i 2012. Siden starten og innlemmingen i Skiforbundet, har antall freeskikjørere vokst, og i dag består grenen av over 6 500 aktive.

I tillegg til den store bredden har Norge et sterkt freeskilandslag. Freeskilandslaget har oppnådd mange gode resultater internasjonalt, og høydepunktet så langt var OL i PyoengChang i 2018 hvor Øystein Bråten vant gull.

Med bakgrunn i at utøverne får drive med aktivitet på egne premisser, innenfor en overordnet organisering som tillater individuelle tilpasninger, har Norge etablert seg som en av de aller beste freeski-nasjonene. Den gode samhandlingen mellom det organiserte og egenorganisert, skaper grunnlaget for både medlemsvekst og gode internasjonale resultater.

Gode toppidrettsresultater

Toppidretten er en viktig del av norsk idrett. Norge er en ledende vinteridrettsnasjon og gjør det stadig bedre innenfor flere sommeridretter. Det er få saker som skaper så store overskrifter som toppidretten, og det er få saker som samler det norske folk som store mesterskap. Store mesterskap bidrar også til økt arrangementskompetanse og til rekruttering av nye grupper frivillige.

Tilrettelegging for idrett

Idretten er i stor grad selvfinansierende, men mottar betydelige tilskudd fra stat, fylkeskommuner og kommuner. Det offentlige bidrar også ved blant annet å bygge og drifte idrettsanlegg som idrettslagene benytter.

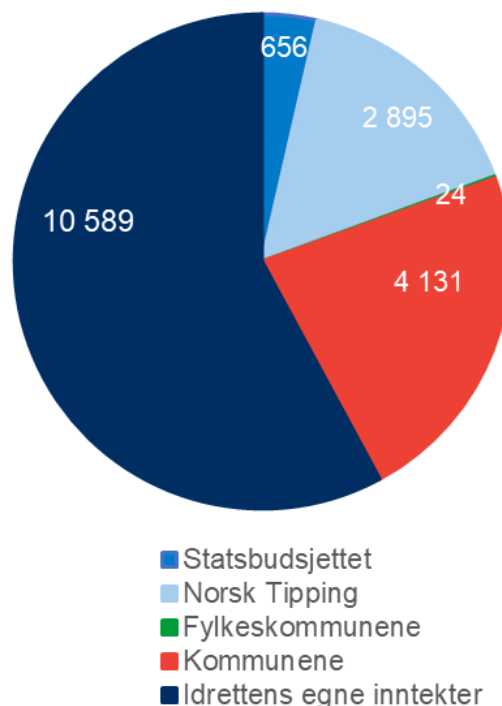
I figurene til høyre, som er hentet fra Norges idrettsforbunds nøkkeltallsrapport for 2017, har en forsøkt å illustrere bidragene til tilrettelegging for idrettsaktiviteten. Det vil alltid være en viss usikkerhet knyttet til slike fremstillinger.

Som det fremgår av figuren utgjør idrettens eget bidrag 10,6 milliarder kroner av de 18,3 milliarder kronene som brukes på tilrettelegging for idrett.

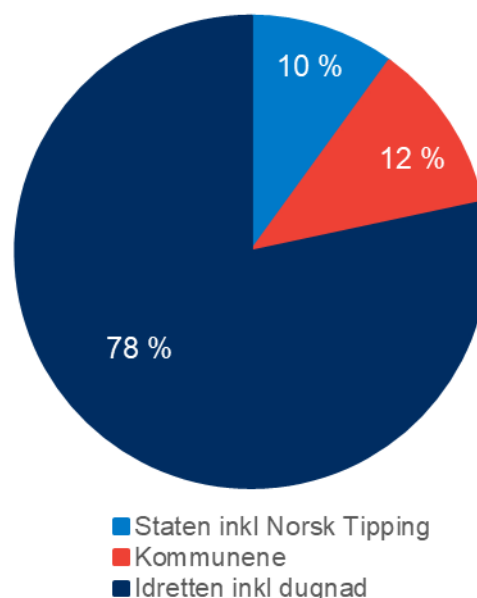
I tillegg legger idrettslagene ned en formidabel dugnadsinnsats. Ifølge Statisk sentralbyrås (SSB) Satellittregnskap for ideelle og frivillige organisasjoner for 2016 ble det utført 148 000 frivillige årsverk i Norge hvorav hele 34 300 innenfor idretten.

SSB oppgir verdien av disse årsverkene til over 17 milliarder kroner når en priser et årsverk til i overkant av 500 000 kroner. Inkluderes verdien av dugnadsinnsatsen står idretten selv for nær 80 prosent av verdien av tilrettelegging for idrettsaktivitet, mens staten bidrar med 10 prosent og kommunene med 12 prosent.

Bidrag til tilrettelegging for idrettsaktivitet i 2017
Totalt 18,3 milliarder kroner

Samlet verdi, inkl. dugnad, av tilrettelegging for idrettsaktivitet, 2017
Totalt 35,6 milliarder kroner

Idretten vil!

Idrettstinget på Lillehammer vedtok i mai 2019 «Idretten vil!» som idrettens overordnede måldokument. Her pekes det på fire viktige satsingsområder. Disse er:

- Livslang idrett
- Bedre idrettslag
- Flere og bedre idrettsanlegg
- Bedre toppidrett

Følgende mål ble vedtatt for de forskjellige områdene

Livslang idrett

1. Idretten vil arbeide for et mangfoldig idrettstilbud til alle aldersgrupper og alle idrettslige nivåer.
2. Idretten vil tilby idrettsaktivitet av god kvalitet, basert på våre verdier.
3. Idretten vil skape et idrettstilbud som inkluderer og er tilrettelagt for alle.

Bedre idrettslag

1. Idretten vil arbeide for et godt styresett karakterisert ved demokrati. (medbestemmelse), åpenhet og ærlighet.
2. Idretten vil at det å være frivillig skal oppleves som et meningsfullt fellesskap til beste for en selv, idrettslagets medlemmer og lokalsamfunnet.
3. Idretten vil arbeide for at idrettslaget har økonomi og tilstrekkelig frivillighet til at det kan tilby medlemmer og lokalmiljø god idrettsaktivitet.

Flere og bedre anlegg

1. Idretten vil at det skal bygges anlegg slik at all ønsket aktivitet kan gjennomføres.
2. Idretten vil at idrettslagenes kostnader ved bruk av idrettsanlegg skal reduseres og at gratisprinsippet primært bør være gjeldende.
3. Idretten vil ta et miljøansvar i planlegging, bygging og drift av idrettsanlegg.

Bedre toppidrett

1. Idretten vil ha utøvere og lag i den absolutte verdensklasse - de beste skal bli bedre.
2. Idretten vil ha flere utøvere og lag i verdenstoppen - de beste skal bli flere.
3. Idretten vil hjelpe unge utøvere i overgangen til toppidrett på seniornivå.

Noen av disse målene kan idretten realisere på egenhånd, mens andre er avhengig av et godt samarbeid mellom idretten og myndighetene.

Mye mer enn tradisjonell idrett

Den ordinære aktiviteten er idrettens viktigste samfunnsbidrag, men mange idrettslag bidrar med mye mer. Drammens Ballklubb uttrykker dette slik på sin hjemmeside:

«Vi har i dag flere aktive en noen gang tidligere, med over 1000 medlemmer i klubben, men har alltid plass til flere. DBK er og blir en breddeklubb. Vi ønsker å ha så mange som mulig, lengst mulig, med i idretten. Klubbens slagord er derfor: Den du er, er bra nok for oss!».

Drammens Ballklubb er en av mange klubber som tilbyr en rekke aktiviteter utover den rene idrettsaktiviteten. Klubben har siden tidlig på femtitallet hatt en «Eldres avdeling» hvor formålet først og fremst er å pleie sosial omgang. De siste årene er det satt i gang en rekke nye tiltak.

Klubben har:

- en egen idrettsfritidsordning (IFO) for barn i 2.-5. klasse.
- et samarbeid med to barneskoler i nærområdet om FYSAK. Klubben sier dette er spesielt viktig fordi de her møter alle barna i nærmiljøet, også de som ikke er glad i idrett.
- et samarbeid med 32 barnehager som kommer for å trene motorikk, og hvor målet først og fremst er å skape gode opplevelser for barna.
- en ungdomsfritidsordning (U.F.O.) som blant annet tilbyr åpen hall og åpent klubbhus.
- startet opp en egen e-sport gruppe, og uttaler:
«Dette er viktig for her treffer vi ungdom som har valgt bort idretten eller kanskje aldri har vært i idretten. Vi skaper et felleskap og de blir en del av idrettslaget.»
- startet et tiltak, 60 pluss, hvor de over seksti møtes til styrketrening og avslutter med kaffe.
- i samarbeid med Drammen kommune og næringslivet en sommercamp i begynnelsen av sommerferien. Dette samarbeidet gjør at sommercampen er et gratistilbud til de som trenger det.

Idrettslaget ønsker å skape en fellesarena for alle aldersgrupper:

«Vi tror at når barnehagebarn ser og kan snakke med godt voksne så er det med på å skape et trygt og godt nærmiljø å vokse opp i.»

Drammens Ballklubb er med på Buskerud idrettskrets sin satsing «Aktive Lokalsamfunn».

«Aktive Lokalsamfunn er et prosjekt der idrettslaget tar initiativ til en styrket samhandling med det offentlige generelt og skoleverket spesielt, om barn og unges trygge og aktive oppvekst. Det skal være et samlende initiativ preget av en raus og inkluderende holdning overfor andre frivillige organisasjoner og bygge på et felles mål om å bidra til livslang aktivitetsglede på tvers av generasjoner.»

Mange idrettslag har, som Drammens Ballklubb, evne, vilje og et ønske om å tilby mer enn idrett. Idretten har kraft til å endre enkeltmenneskers liv, og er en organisasjon som kan bidra til en positiv samfunnsutvikling. Denne kraften ønsker vi å utvikle og forsterke i samarbeid med andre organisasjoner og myndighetene, til glede for samfunnet og hver enkelt.

FORSLAG TIL FOKUSOMRÅDER OG PRIORITERINGER

Foto: NIF/Dag Oliver

Forslag til fokusområder

Norges idrettsforbund ønsker at idrettsmeldingen drøfter idrettens rammebetingelser og beskriver hvordan myndighetene kan bidra til å sikre en langsiktig og forutsigbar finansiering av den medlemsbaserte idretten, slik at idretten fortsatt kan være en sterk bidragsyter i samfunnet. Norges idrettsforbund ønsker videre at idrettsmeldingen skal ha et spesielt fokus på følgende fire områder:

- Hvordan gjøre det enklere å være frivillig i idrettslag?
Det er viktig at idrettsmeldingen beskriver hvordan myndighetene på nasjonalt, regionalt og kommunalt nivå kan legge til rette for idrettslagenes virksomhet, slik at det blir enklest mulig å være idrettslag og frivillig.
- Hvordan forsterke idrettens samfunnsrolle?
Norges idrettsforbund ber om at idrettsmeldingen beskriver hvordan myndighetene kan legge til rette for at idrettslagene kan ta en enda viktigere samfunnsrolle, - kanskje spesielt med tanke på å nå ut til grupper som i dag ikke deltar, eller er underrepresentert i idretten. Det vil i denne sammenheng være viktig at regjeringen gjennom idrettsmeldingen gjør en vurdering hvordan idretten og myndigheter på alle nivåer kan samarbeide for å redusere økonomi som barriere for deltakelse.
- Hvordan bidra til å dekke idrettens anleggsbehov?
Tilgang til anlegg er en viktig forutsetning for aktivitet. Det er store forskjeller i idrettslagenes kostnader ved bruk av anlegg. Noen må bygge anleggene selv, andre benytter kommunale anlegg til svært varierende pris. Anleggspolitikken og

finansieringsordningene bør bidra til at nødvendige anlegg bygges og driftes på en forsvarlig måte samt sikrer idrettslagene gratis tilgang for barn og unge både i innendørs- og utendørsanlegg.

- Hvordan legge grunnlaget for en bedre og bredere toppidrett?
Bedre toppidrett handler om ambisjoner på høyeste prestasjonsnivå, kvalitet i treningsarbeidet, utvikling av prestasjonskulturer og å være verdensledende på kompetanse. Det handler om å styrke rammebetingelser og forutsetninger for organisasjon og enkeltutøvere/lag til å kunne levere prestasjoner i verdensklasse. Norges idrettsforbund ønsker at idrettsmeldingen drøfter hvordan staten kan bidra til en enda bedre og bredere toppidrett.

Forslag til prioriterte tiltak

Norges idrettsforbund ønsker at følgende tiltak belyses i idrettsmeldingen:

- Rettighetsfesting av full momskompensasjon (både vare- og tjenestemomsordningen og anleggsordningen).
- Fjerning av etterslepet på utbetaling av spillemidler ved bygging av anlegg.
- Tiltak som kan bidra til å redusere økonomi som barriere for deltakelse i idretten.
- Et samarbeid om:
 - å nå ut til de grupper som i dag ikke deltar, eller er underrepresentert i idretten.
 - å løse viktige samfunnsoppgaver som ligger på siden av idrettslagenes kjerneoppgaver.
 - å skape gode oppvekstvilkår og et mer aktivt samfunn.
- Finansiering av et nytt nasjonalt toppidrettssenter.
- Bedre rammebetingelser for toppidretten (økonomi og utdanning).

Øvrige innspill

I innledningen til Frivillighetsmeldingen heter det:

«Frivillighetspolitikken til regjeringa går ut på å bidra til at frivilligheita kan realisere sine egne mål og si eiga innovasjonskraft. Gjennom enkle og ubyråkratiske tilskotsordningar og open dialog skal politikken leggje til rette for brei deltaking, høg aktivitet og sterke fellesskapar.»

I og med at frivillighetsmeldingen slår fast at statens frivillighetspolitikk skal bidra til at frivilligheten når sine egne mål, har Norges idrettsforbund tatt utgangspunkt i idrettens vedtatte mål og fremmer forslag til hvordan myndighetene best kan bidra til at disse nås.

Norges idrettsforbund kommer med innspill på følgende områder:

- idrettens samfunnsbidrag
- bærekraftig utvikling
- nye aktiviteter og samfunnstrender
- idrett og idrettsformålsbegrepet
- idrettsglede for alle
- rammebetingelser
- livslang idrett
- bedre idrettslag
- flere og bedre idrettsanlegg
- bedre toppidrett
- internasjonalt
- antidopingarbeid
- manipulering av idrettskonkurranser

IDRETTENS SAMFUNNSBIDRAG

Foto: NIF/Eirik Førde

Innledning

Norges idrettsforbund ønsker å bidra i utviklingen av samfunnet, og mener at idretten har gode forutsetninger for å bli en enda viktigere samarbeidspartner for myndighetene på en rekke områder. Norges idrettsforbund ønsker derfor å invitere myndighetene til et samarbeid for å se på hvordan vi sammen kan øke idrettens samfunnsbidrag.

Gjennom visjonen «Idrettsglede for alle» har Norges idrettsforbund uttrykt en ambisjon om å få flere til å drive idrett, til å oppleve gleden og fellesskapet som idretten kan gi. Deltakelse i idrettens fellesskap som aktiv og frivillig har en egenverdi for den enkelte og en stor verdi for samfunnet.

Idretten i Norge hviler på skuldrene til over 700 000 frivillige. Det er mennesker som gir av sin tid, sitt engasjement for idrett og sin lokaltilknytning for å skape gode idrettstilbud for seg selv, sine barn og sitt lokalsamfunn.

Idrettens viktigste samfunnsbidrag er det idrettslagene bidrar med hver dag over hele landet i form av gode fellesskap, voksne som bryr seg og en aktiv oppvekst for barn og ungdom.

Ved å legge til rette for idrettsaktivitet bidrar idrettslagene til et mer fysisk aktivt samfunn, med de betydelige helsegevinster dette fører med seg. I Fjørtoftutvalgets første rapport er det for eksempel henvisning til en rapport fra Helsedirektoratet som kom i 2014 hvor det står:

«Fysisk aktivitet har en potensiell velferdsgevinst på 406 000 gode leveår, og en samfunnsøkonomisk gevinst på 455 milliarder kroner HVERT ÅR!»

I tillegg virker idretten inkluderende, bidrar til økt tilhørighet, og har en positiv påvirkning på folks psykiske helse. Disse effektene er godt dokumentert.

En styrking av den organiserte idretten har derfor samfunnsmessige gevinster lang ut over at flere får drive med den idretten de ønsker.

Idrettens folkehelsestrategi

I idrettens folkehelsestrategi – Aktiv inspirasjon – deles idrettens folkehelseengasjement i tre innsatsområder:

1. Flere i aktivitet innenfor norsk idrett.
2. Påvirke til et mer fysisk aktivt samfunn.
3. Idretten som bidragsyter til fysisk aktivitet utover egen organisasjon.

Hvert av innsatsområdene har forslag til mål og tiltak.

De aller fleste barn deltar i idrettsaktivitet. Idretten har som mål at alle som vil skal kunne delta, og idretten ønsker å beholde så mange som mulig så lenge som mulig. Helse- og samfunnsgevinsten ved at ungdom er aktive lenger er betydelig. Ungdom som forblir aktive er også mer fysisk aktive senere i livet.

Flere voksne og eldre i aktivitet

Norges idrettsforbund støtter prioriteringen av spillemidler til barn og unge. Gjennom satsingsområdet «Livslang idrett» er det også et mål om at flere voksne og eldre skal få et aktivitetstilbud gjennom idrettslagene. Dette samsvarer godt med myndighetenes mål om en mer aktiv befolkning. Dette er viktig for folkehelsen, og for den enkeltes tilhørighet til et sosialt miljø.

En eventuell bruk av spillemidler til utvikling av tilbud og tilrettelegging for voksne må bidra til å få flere i aktivitet.

Gode og idrettsaktive samfunn

Gjennom langtidsplanen «Idretten vil!», vedtatt på Idrettstinget i mai, forplikter idrettsorganisasjonen seg til å bidra til å utvikle gode og idrettsaktive samfunn.

På flere områder kan et sterkere samarbeid mellom idretten og lokale myndigheter skape gode resultater.

1. Idretten er en viktig inkluderingsarena, særlig for barn og ungdom. I Oslo deltar gutter med minoritetsbakgrunn like mye i idrett som gutter fra majoritetsbefolkningen – om man korrigerer for økonomi som begrensning. Idretten kan også være en inkluderingsarena for voksne, hvor de kan delta både som idrettsaktive og som «støtteapparat» for egne barn. Ved å samarbeide om en sterkere kulturforståelse og -tilrettelegging kan idretten også bli en god inkluderingsarena for jenter og kvinner.
2. En trygg idrett gir et trygt lokalsamfunn. Idrettens verdierarbeid med krav til politiattester, retningslinjer mot og oppfølging av saker som omhandler seksuell trakassering og overgrep, idrettens barnerettigheter og Barneidrettsbestemmelsene, er eksempler på at idrettslag er med på å definere hvilke spilleregler som skal gjelde i sine lokalsamfunn.

3. Voksne som bryr seg, er en sentral del av det å drive med idrett. Samfunns-effekten av å ha gode voksne rollemodeller er stor. Gjennom idrettslagene og idrettens skoling av trenere og ledere, er det gode voksne som bryr seg i alle idrettslag over hele landet. En ytterligere styrking av denne kompetansen og av oppfølgingen av alle idrettslag, vil gi ytterligere samfunnsgevinst.
4. Idretten har et omfattende tilbud til mennesker med funksjonsnedsettelse. Dette beriker både menneskene og organisasjonen. Det er likevel et langt stykke igjen før idrettstilbudet til mennesker med funksjonsnedsettelse er godt nok. Med et sterkere samarbeid med myndighetene kan idretten nå enda lenger.

Idretten som bidragsyter til fysisk aktivitet utover egen organisasjon

Det siste området i idrettens folkehelsestrategi har ikke deltakelse i idrettslagene som primærmål, men å øke den fysiske aktiviteten hos de som beveger seg for lite. Svært ofte innebærer tiltakene å bruke idretten som virkemiddel for å få til «merverdi» for enkeltmennesker, grupper eller hele lokalsamfunn.

Mange idrettslag engasjerer seg på områder på siden av kjerneaktiviteten. Idretten har verktøy i form av engasjerte mennesker, forbilder, fellesskap og metoder som har overføringsverdi til andre viktige samfunnsområder som rusomsorg, integrering, kriminalomsorg og barnevern, for å nevne noe.

Tromsø IL kan være et godt eksempel på idrettslag som bruker sin posisjon, sin kompetanse og sine ressurser til å gjøre en positiv forskjell i sitt lokalsamfunn. «TIL for alle», som er Tromsø ILs samfunnskontakt, bruker både frivillige og betalte ressurser til blant annet å organisere og drive flere forskjellige programmer og prosjekter. Tromsø IL driver et gatelag, som er fotball for mennesker med rusutfordringer, spiller fotball i fengselet, besøker barnehager og inviterer barnehager til Alfheim, som er TILs hjemmebane. Klubben leverer trening for innvandrerkvinner, bidrar i en ungdomsklubb og legger til rette for e-fotball og annen e-sport – og mye annet. Tromsø IL sier selv at klubbens samfunns- og verdiarbeid handler både om å bidra ut i våre omgivelser og om å jobbe med seg selv – som klubb, lag og individ. «Det finnes ingen grenser for idrettens potensial når det gjelder å bidra i et samfunns- og verdiarbeid.» Tromsø ILs innsats på området er i stor grad finansiert av næringslivet i byen. Midler fra Sparebanken Nord-Norges samfunnsløft har gjort det mulig å ha en person i full stilling over en treårsperiode. Denne administrative ressursen gjør det mulig å ha kontinuitet i dette arbeidet som gjennomføres i tett samarbeid med spillere og trenere i egen klubb og frivillige som ønsker å bidra i samfunnet.

Det er mange idrettsråd som over flere år har opparbeidet seg god og verdifull kompetanse på inkludering i sin kommune. Kommuner er ulikt sammensatt, det vil derfor også finnes ulike løsninger i ulike kommuner for å oppnå «Idrettsglede for alle». Et godt eksempel kan hentes fra Ullensaker idrettsråds arbeid. Idrettsrådet startet med 200 000 kroner i støtte fra kommunen et barne- og ungdomsprosjekt i 2004 hvor målet var å få barn og ungdommer som på grunn av økonomi eller andre utfordringer sto utenfor idretten med i idrettslagenes ordinære aktivitet. Det ble i første omgang satset på et faddertiltak drevet av en tiltakskonsulent lønnet av idrettsrådet. Idrettslagene, kommunen, skolen og andre kan melde inn kandidater til tiltaket. Det skrives en kontrakt med familiene til de som kommer med før en kjøper inn utstyr, betaler medlemsavgifter dekker kostnader og lommepenger til cuper og treningsleirer osv. Ingen utover tiltakskonsulenten vet hvem som er med i tiltaket noe som er svært viktig.

Etter noen år ble prosjektet omgjort til et fast tiltak og kommunen bidrar i år med en million kroner og en mottar også støtte fra fylkeskommunen. Ullensaker idrettsråd har nå tre tiltakskonsulenter som arbeider deltid med dette. Prosjektet er utvidet og Ullensaker idrettsråd driver nå også et fotballprosjekt for alle syvende klasser. Her snakkes det om vold og rasisme med alle elevene og det arrangeres en fotballturnering.

I 2015 startet idrettsrådet svømmekurs for innvandrerjenter. Dette har blitt svært populært og er også utvidet til mødre og døtre, og fedre med sønner. Til tross for mange kulturelle utfordringer har tiltaket blitt svært populært og over 900 personer har deltatt og blitt trygge i vannet. En bestefar på 82 har blant annet deltatt sammen med et barnebarn på syv, og flere mødre melder tilbake at tiltaket har vært viktig også sosialt. Svømmekurset har også ført til at flere deltar i gymtimene på skolen. Svømmekursene er delvis finansiert med statlig støtte.

I høst- og vinterferiene arrangeres det aktiviteter i samarbeid med alle idrettslagene i kommunene.

Enda et godt eksempel på dette er samarbeidet mellom svømmeklubbene i Bergen og Fredrikstad, og de respektive kommunene om den obligatoriske svømmeopplæringen i skolen. Svømmeklubbene leverer, gjennom sine betalte og kompetente trenere, svømmeopplæring i skolen. Betalingen for tiltaket innebærer at tiltakene får kontinuitet, svømmeklubbene kan knytte til seg de samme trenerne uten at kostnaden uten videre blir skjøvet over på deltakere og foreldre.

Som eksemplene viser, er det ingen mangel på vilje til å bidra til å skape gode samfunn.

Samtidig er det en erkjennelse av at det er en grense for hvor bærekraftig og langsiktig denne typen engasjement blir dersom den kun skal fundamenteres på frivillig innsats. Både Ullensaker idrettsråd, Tromsø IL og andre idrettslag bruker ansatte trenere, ledere og utøvere på dette området. Om man skal realisere potensialet på en bærekraftig måte må det etableres et tett samarbeid mellom myndighetene og idretten rundt finansiering av slike tiltak.

Tilrettelegging for frivillighet med ansatte

Norges idrettsforbund legger til grunn at ansatte i idretten understøtter og skaper mer frivillighet og idrettsaktivitet, og supplerer, ikke erstatter det som kan løses med frivillig innsats.

Frivillighet er livsnerven i idretten, men på noen områder er det behov for ansatte for å styrke og legge til rette for den frivillige innsatsen. Ansatte som tar seg av tyngre administrative oppgaver, reduserer terskelen for å rekruttere frivillige som ledere og trenere, og bidrar til at de frivillige er med lenger.

På noen områder vil det finnes oppgaver som krever spisskompetanse og som en ikke kan forvente at frivilligheten innehar. Dette kan gjelde både idrettsfaglige og andre oppgaver.

Et mer mangfoldig samfunn og et samfunn i endring setter større krav til idretten. Der hvor ulike kulturer møtes kan blant annet språk være en viktig barriere. Det kreves i visse tilfeller en større kulturforståelse og også kulturmegling enn det man kan forvente av den frivillige idretten. Det vil være viktig å understøtte idretten og også hjelpe de frivillige med situasjoner som kan oppleves vanskelig. Et bærekraftig inkluderingsarbeid vil innebære spisskompetanse på inkludering som fagfelt.

Idrett og skole

Samarbeid mellom ulike aktører er en forutsetning for å kunne skape fysisk aktive samfunn.

Norges idrettsforbund har i over ti år aktivt jobbet sammen med andre organisasjoner for å få til en rettighet om én time daglig fysisk aktivitet i skolen for alle skoleelever fra 1. til 10. trinn. Erfaring viser at fysisk aktivitet i skolehverdagen er med på å bedre læringen. I tillegg er skolehverdagen den eneste arenaen der absolutt alle barn kan nås. Et sterkere samarbeid mellom skole og idrettslag, der idretten - på skolens premisser - kan bidra til et rikere aktivitetsmangfold og kunnskap om forskjellige idretter, vil styrke barns mulighet til å drive idrett og leve aktive liv.

Norges idrettsforbund ser med glede på at det finnes studietilbud med toppidrettsfag både i offentlige og i private videregående skoler. Et slikt tilbud bør også gis til elever på yrkesfaglige studieretninger.

Forslag til hvordan myndighetene kan bidra

- Støtte opp under alle tiltak som bidrar til trygg idrett.
- Bruke idretten på en måte som både bidrar til å løse samfunnsoppgaver, som inkludering, integrering, inaktivitet, holdningsskapende arbeid osv., samtidig som det styrker idrettens kjerneoppgaver.
- Legge til rette for smidige ordninger i kommunene som sikrer at barn som ikke har råd til å delta i idretten, får anledning til det.
- Bidra til at Aktivitetsguider eller tilsvarende kan bistå familier, særlig med annen kulturell bakgrunn, med å forstå hva idrett er og hvordan starte med idrett.
- Bidra til at idretten blir en enda bedre inkluderingsarena, spesielt for jenter.
- Støtte en styrket innsats for å beholde ungdom lenger i idretten å hindre frafall med tiltak som henvender seg til «alle som bare vil trene to ganger i uka». Her kan ungdommer styre og lede egen aktivitet.
- Adressere fysisk inaktivitet som en samfunnsutfordring og peke på idretten som en del av løsningen.
- Sikre innføring av én time daglig fysisk aktivitet i skolehverdagen.
- Legge til rette for kombinasjonen toppidrett og utdanning på videregående skole også for linjer som ikke er studiespesialiserende.
- Sørge for et enklere regelverk tilpasset frivilligheten.

BÆREKRAFTIG UTVIKLING

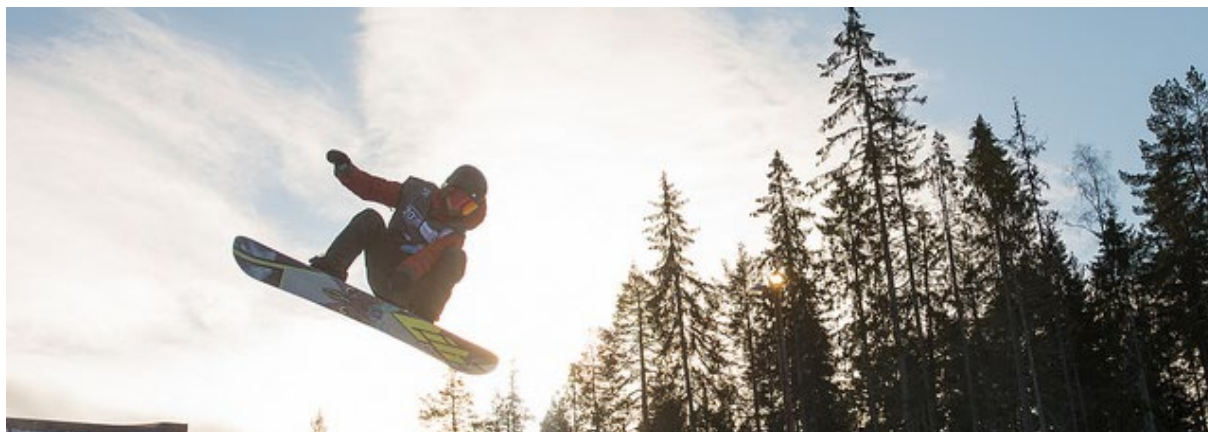

Foto: IOC/YOG 2016

Norges idrettsforbund skal aktivt bidra til at FNs bærekraftsmål nås. Dette skal skje både gjennom egne tiltak, og gjennom å søke samarbeid med myndigheter og andre organisasjoner.

En bærekraftig utvikling i idretten må skje i tre dimensjoner; økonomisk bærekraft, sosial bærekraft og klima- og miljømessig bærekraft. Bærekraftsmål 17 Samarbeid for å nå målene, er viktig for at idretten skal lykkes. Idrettens påvirkning på samfunnet er betydelig, og med gode partnerskap vil norsk idrett kunne mobilisere kraftfullt for å bidra til en bærekraftig utvikling av all vår aktivitet.

Norges idrettsforbund planlegger å kartlegge hvor idretten står i forhold til FNs bærekraftsmål og vil samarbeide med utvalgte særforbund og idrettskretser om å utvikle en strategi for dette området. Arbeidet tar utgangspunkt i «Idretten vil!» hvor det heter:

«Som en integrert og viktig del av samfunnet – lokalt, nasjonalt og internasjonalt – må også idrettsbevegelsen bidra til en bærekraftig utvikling av kloden. Stortinget har sluttet seg til FNs utviklingsmål og har forpliktet seg til dem. Norges idrettsforbund må la en bærekraftig utvikling og miljøbevissthet, i tråd med disse målene, være en del av grunnlaget for å lykkes.»

FN og IOC anerkjenner idrettens rolle i å skape utvikling og fred, blant annet gjennom FNs plenumsresolusjon av 3. desember 2018 med tittelen «Sport as an Enabler for Sustainable Development», ved at idretten står for toleranse og respekt, fremmer kvinners og barns rettigheter og har så vel et nasjonalt som et internasjonalt perspektiv på å fremme helse, inkludering, mangfold og utdanning.»

På flere områder innenfor bærekraftig utvikling har Norges idrettsforbund gode forutsetninger for å bidra til å nå målene. Når det gjelder økonomisk bærekraft og godt styresett nyter vi godt av å være del av et velfungerende samfunn, men har like fullt egne

retningslinjer som etterleves på dette feltet. Idrett er også helsebringende i seg selv, så vi starter godt når det gjelder bærekraftsmål og helse.

Også når det gjelder sosial bærekraft har vi et godt startsted for videre arbeid. Idrettslagene er en arena for tilhørighet og fellesskap – og i alle fall er det et stort potensial for ytterligere skjerpet søkelys på tilhørighet både til idrett og samfunn gjennom idrettslagene. Samtidig har idretten retningslinjer mot seksuell trakassering og overgrep, retningslinjer for hva som er god ungdomsidrett – og ikke minst idrettens barnerettigheter som bygger på FNs rettigheter for barn og som har fått sine konsekvenser i Barneidrettsbestemmelsene. Dette er kompetanse og et verdimeisig godt utgangspunkt for sosial bærekraft, mangfold og inkludering.

I arbeidet med miljø og klima er idrettsbevegelsen i kraft av sin størrelse og omfattende aktivitetstilbud en viktig aktør. Norge skal, ifølge klimaloven, redusere klimagassutslippene med minst 40 prosent i 2030 sammenlignet med 1990. For 2050 skal målet være en reduksjon av klimagassutslippene med 80 til 95 prosent i forhold til 1990. Det betyr at Norge skal bli et lavutslippssamfunn i 2050. I dette bildet skal idretten gå fra å være en del av problemet til å bli en del av løsningen. Dette krever både omfattende tiltak i regi av idretten selv, og et nært samarbeid med myndighetene om alt fra anleggsutvikling til transport, utstyr etc.

Flere særforbund, blant annet dykking og seiling, har sterke nasjonale og internasjonale initiativ for godt miljøarbeid. Fotballforbundet i Norge og i Norden ser sammen på alternativer til bruk av gummigranulat i kunstgressbaner. Noen idrettsarrangører, som Bislett Games og Norway Cup av de store, har egne strategier og handlingsplaner for klima- og miljøarbeid. NIF har inngått et samarbeid med WWF om å redusere plastbruken i idretten. NIF har også, sammen med Greener Events, laget en miljøhåndbok for idrettsbevegelsen.

Forslag til hvordan myndighetene kan bidra

- Sammen med idretten kartlegge og beskrive status og muligheter for idrettens bidrag til å nå bærekraftsmålene.
- Sammen med idretten se på nye krav til anlegg i et klima- og miljøperspektiv.
- Se på tiltak som stimulerer til å redusere utslipp av klimagasser i forbindelse med trening og konkurranser.
- Innføre økonomiske insentiver som kan sette fart på endringene mot en klimanøytral idrett.
- Legge til rette for innovative samhandlings- og møteplasser mellom frivillige organisasjoner og andre som jobber med bærekraftig utvikling.

NYE AKTIVITETER OG SAMFUNNSTRENDER

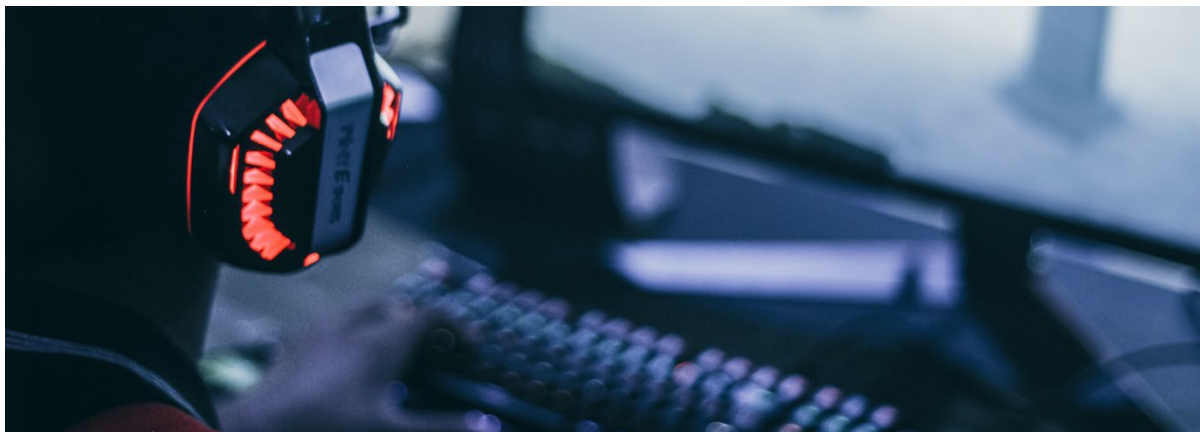

Foto: Fredrick Tendong, Unsplash

Innledning

Norges idrettsforbund vurderer fortløpende hvilke nye aktiviteter som hører hjemme i idrettsbevegelsen som nye medlemmer, eller som idretter innenfor den eksisterende idrettsorganisasjonen.

Ideelt sett bør alle foreninger som driver organisert idrett, finne sin plass i Norges idrettsforbund. For at idrettsbevegelsen skal være relevant i samfunnet, må den være inkluderende, og ikke ekskludere nye idretter som søker medlemskap og som fyller kriteriene for dette. Det gjelder både nye idretter og idretter som allerede eksisterer utenom Norges idrettsforbund. Idretter og aktivitetsformer endrer seg stadig, noe et moderne idrettsforbund må forholde seg til.

Skal idrettsbevegelsen, være relevant i fremtiden, må aktiviteter som ikke uten videre finner sin plass blant de tradisjonelle idrettene, kunne drives i regi av idrettslagene. Historisk har mange idrettslag lagt til rette for forskjellige aktiviteter, som ikke er organisert gjennom særforbundene. Flere av disse aktivitetene har senere blitt organisert som idretter i nye eller eksisterende særforbund. Det understreker viktigheten av å være åpne for nye trender og aktivitetsformer. Eksempler kan være alt fra «mosjon», «trim», kanonball, aktivitetsløyper og styrketrening til e-sport som mange steder drives på klubbhusene eller i regi av idrettslagene uten nødvendigvis å ha noen tilhørighet til et særforbund.

Ved å være åpne arenaer for idrettslig aktivitet som foregår i lokalsamfunnene, vil idrettslagene kunne være relevante for befolkningsgrupper og målgrupper som ellers vil gå andre steder med sine aktivitets- og idrettsønsker.

Egenorganisert idrett

Som nevnt ovenfor, ønsker Norges idrettsforbund å inkludere alle som driver organisert idrett i regi av foreninger, men også å legge til rette for at denne idrettsaktiviteten kan drives på egenhånd – enten lagt til rette gjennom idrettslagene eller på eget initiativ.

De som ønsker å drive sin idrett eller sin idrettslige aktivitet egenorganisert utenom idrettsorganisasjonen skal naturligvis kunne gjøre det. Samtidig er det viktig at idrettslagene legger til rette for at idrettene skal kunne drives egenorganisert. Over tid har det vist seg at mange av idrettene som i dag er naturlige medlemsbaserte idretter i regi av idrettsorganisasjonen har startet som egenorganisert aktivitet. Denne utviklingen utvider mangfoldet av idretter i organisasjonen og inkluderer flere i gode fellesskap i og rundt idrettslagene.

Kommersiell idrett

Norges idrettsforbund mener det er viktig at idrettsmeldingen trekker grensen mellom foreningsdrevet idrett og idrett drevet av kommersielle aktører der overskuddet går til privat fortjeneste. Særforbund og idrettslag har «alltid» samarbeidet med kommersielle aktører, og både organisasjoner og arrangementer drives med tanke på at et overskudd skal tilbake til den frivillige idretten.

E-sport

I Norge og i hele idrettsverdenen foregår det diskusjoner og avklaringer for hvordan den tradisjonelle idretten skal forholde seg til gaming og det som kalles e-sport. Så langt har forståelsen av begrepene vært at gaming er «å spille videospill» uavhengig av plattform, mens forståelsen av e-sport har vært organiserte konkurranser eller til og med «toppidrett» av gaming.

Idrettsstyret har uttalt i en orienteringssak fra desember 2018:

- *Gitt at e-sport blir definert som idrett, og at de spillene som blir aktuelle, etisk kan forsvares, er det i dag ingenting som skulle tilsi at foreninger som driver e-sport, ikke skal kunne bli med i norsk idrett.*
- *Alle idrettslag som ønsker å gi et tilbud om e-sport i egen regi, kan gjøre det. Utøverne kan bli medlemmer i idrettslaget uten særforbundstilknytning, omtrent som om de drev med mosjonsidrett i regi av klubben.*
- *Norges idrettsforbund bør aktivt informere om at denne muligheten både er reell – og ønskelig – dersom idrettslagene selv ønsker det og det ikke går ut over kjernevirksomheten.*

Gaming og e-sport er store og viktige aktiviteter for ungdom som fortjener anerkjennelse og understøttelse av myndighetene både lokalt og nasjonalt. De siste årene har flere idrettslag gitt tilbud om e-sport til sine medlemmer, etablert e-sportgrupper eller lagt til rette for at gaming og e-sport kan finne sted på klubbhuset.

Norges idrettsforbund synes det er bra at idrettslag tar et ansvar for å tilrettelegge for at e-sportaktivitet kan skje innenfor trygge og sosiale rammer i barn og unges lokalmiljø.

I Norge har Norges Fotballforbund tatt sterkt eierskap til e-fotball. Det arrangeres NM og det avholdes landskamper. Norsk Toppfotball organiserer seriespill mellom de beste

fotballklubbene. Det er naturlig at det er Norges Fotballforbund som skal tilby e-fotball i Norge.

Gaming og e-sport i Norge i dag er organisert i et mylder av strukturer. Det er løse kameratgrupper, det er kommersielle foretak og det er enkelte foreninger. Nylig ble Norges e-sportforbund etablert. De som eventuelt i fremtiden skal være en del av idrettsorganisasjonen må være organisert som medlemsbaserte foreninger sammen i et forbund.

Forslag til hvordan myndighetene kan bidra

- Vurdere det som hensiktsmessig at miljøer som representerer nye aktiviteter samles i etablerte nasjonale medlemsbaserte organisasjoner.
- Støtte opp under og anerkjenne idrettslag som tar ansvar for å tilrettelegge for at e-sportsaktivitet kan skje innenfor trygge og sosiale rammer i barn og unges lokalmiljø.
- Anerkjenne idrettens ønske og behov for at idrettsspesifikke e-idretter hører hjemme i de respektive særforbund; e-fotball hos fotballforbundet, e-hockey hos ishockeyforbundet, e-tennis hos tennisforbundet osv. dersom de skal organiseres innenfor Norges idrettsforbund.

IDRETT OG BEGREPET IDRETTSFORMÅL

Foto: Isi Parente, Unsplash

Det er viktig at regjeringen og Stortinget med jevne mellomrom diskuterer rammevilkårene for idretten som drives innenfor Norges idrettsforbund og den som drives egenorganisert eller i regi av andre.

64 prosent av overskuddet til Norsk Tipping, etter at midler til helse- og rehabiliteringsformål er delt ut skal gå til idrettsformål. Norges idrettsforbund vil påpeke at begrepet idrettsformål som brukes i forbindelse med fordeling av spillemidler, også rommer tiltak som faller utenfor det Norges idrettsforbund definerer som idrett. Dette kan føre til en utvanning av idrettsbegrepet og at den organiserte idrettens andel av spillemidlene reduseres, uten at dette er problematisert på en skikkelig måte. Norges idrettsforbund mener det er viktig å definere hva idrettsformålsbegrepet rommer, og hvor grensene går for hva som kan defineres som idrett.

Norges idrettsforbund foreslår at begrepet idrett defineres som fysisk aktivitet av trenings, konkurranse eller mosjonskarakter (innbefattet egenorganisert idrett), der konkurransedelen er målbar etter godkjent regelverk og tilfredsstillende de etiske normene idretten i Norge bygger sin aktivitet på. Norges idrettsforbund foreslår videre at idrettsformål i pengespiloven defineres til aktiviteter som faller inn under definisjonen av idrett. Norges idrettsforbund mener det er viktig at prinsippet om at spillemidler kun skal gå til ikke-fortjenestebaserte aktører videreføres.

Norges idrettsforbund ønsker å inkludere alle som driver idrett i foreninger i hele landet, og alle som driver egenorganisert idrett. Norges idrettsforbund mener at det er riktig at tilskudd til egenorganisert idrett finansieres over andelen avsatt til idrettsformål. Idrettslag legger til rette for svært mye egenorganiserte idrettsaktivitet. Det hadde derfor vært formålstjenlig med en tydelig definisjon av hva som er egenorganisert idrett, hva som er egenorganisert idrett som er tilrettelagt av den organiserte idretten, og hvilke formål som skal kunne motta støtte i et slikt perspektiv.

Norges idrettsforbund ønsker også å påpeke at drift av offentlige instanser som Lotteri- og stiftelsestilsynet ikke bør anses som idrettsformål som skal finansieres av spillemidler, selv

om disse arbeider med idrettsrelaterte saker. Her bør det trekkes en klar linje mellom aktiviteter som organiseres og tilrettelegges av ideelle og frivillige organisasjoner, og rene forvaltningsoppgaver gjennomført av offentlige myndighetsorganer.

Forslag til hvordan myndighetene kan bidra

- Klargjøre definisjonen av idrettsbegrepet og begrepet idrettsformål i pengespilloven.
- Definere tydeligere hva som menes med egenorganisert idrett og egenorganisert aktivitet
- Gi lag og foreninger innenfor norsk idrett, som ønsker å legge til rette for egenorganisert idrett, mulighet til å søke om spillemidler til dette utover det som er øremerket idrettsformål.

ØKONOMISKE RAMMEBETINGELSER

Foto: NIF/Eirik Førde

Innledning

Idrettslagene skaffer selv størstedelen av sine inntekter, men tilskudd fra det offentlige i form av lokale aktivitetsmidler, momskompensasjon og kommunale tilskudd er viktig for driften av idrettslagene. Gode økonomiske rammebetingelser handler ikke om å erstatte frivillighet, men om å få mest mulig ut av frivillighetens arbeid og potensiale. Dette er viktig for å kunne legge til rette for aktiviteten på en best mulig måte, og gjøre denne så attraktiv som mulig.

Den norske pengespillmodellen

Norges idrettsforbund støtter den norske pengespillpolitikken. Idrettens syn er først og fremst tuftet på hensynet til problemspillerne.

Idrettstinget på Lillehammer vedtok i mai 2019 følgende resolusjon:

«Norsk idrett stiller seg bak enerettsmodellen som sterkt bidrar til ansvarlighet i forebygging av spillavhengighet, og samtidig gir forutsigbare inntekter til idrett, kultur og humanitære organisasjoner. Idrettstinget støtter derfor myndighetenes intensivering av kampen mot pengespill som er ulovlige i Norge og tiltakene for å forhindre markedsføring av disse».

Norges idrettsforbund ønsker at idrettsmeldingen understreker at pengespillpolitikken ligger fast.

Momskompensasjon varer og tjenester

Norges idrettsforbund mener at merverdiavgiften ikke skal være en kostnad for idretten, og at søknadsordningen må være enkel, ubyråkratisk og forutsigbar i tråd med regjeringens mål om forenkling og avbyråkratisering. Idrettstinget på Lillehammer vedtok i mai 2019 følgende resolusjon:

Norsk idrett vil jobbe for en rettighetsfestet, full kompensasjon av vare- og tjenestemoms og moms på idrettslagenes investeringer i egne anlegg.

Tabellen nedenfor viser blant annet utvikling i søknadssum, tilgjengelig ramme og avkortning for momskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner.

Spknadsår	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Tal søkarar	907	1 079	1 189	1 351	1 448	1 558	1 730
Tal organisasjonar	16 188	17 863	18 900	20 626	22 653	23 486	24 055
Tildelt/ramme (NOK1000)	619 583	940 966	1 191 554	1 222 201	1 290 951	1 319 002	1 422 459
Søknadssum (NOK1000)	1 306 265	1 422 920	1 484 043	1 597 299	1 720 704	1 864 335	1 977 442
Godkjend søknadssum (NOK1000)	1 267 446	1 346 466	1 435 692	1 561 339	1 691 005	1 811 591	1 908 111
Avkorting i %	51,1	30,1	17,0	21,7	23,7	27,2	25,5
Tal avslag / avviste søknader	111	160	149	174	161	162	176

Momskompensasjonsordningen for varer og tjenester er en viktig ordning for frivilligheten, men som tabellen viser er ordningen underfinansiert. I 2018 manglet det nær 500 millioner kroner på at ordningen var fullfinansiert. Idrettens andel av dette utgjorde rundt 175 millioner kroner. Idrettslagene bidro i 2019 med 130 millioner kroner til staten, som følge av underfinansiering av momskompensasjonsordningen.

Norges idrettsforbund administrerer denne ordningen på vegne av alle underliggende ledd og aksjeselskaper som er heleid av organisasjonsleddene (ca. 11 600 enheter). Dette er en ressurskrevende jobb som er økt i omfang etter endringene i ordningen som gjelder med virkning fra 1. januar 2019. Norges idrettsforbund behandler om lag 6 200 søknader hvert år. I 2019 utgjør søknadsgrunnlaget 10,3 milliarder kroner. Idretten mottar cirka 36 prosent av tilgjengelige midler.

Idretten ser følgende utfordringer i momskompensasjonsordningen for varer og tjenester:

- Bevilgningen over statsbudsjettet er for liten i forhold til søknadsmassen – noe som resulterer i avkortning i tildelingen.
- Endringene som ble innført i 2019, gjør at ordningen ikke er så enkel og ubyråkratisk som tidligere. Innføring av fradrag man ikke på en enkel måte kan hente ut ifra regnskapet (kostnader i utlandet), medfører merarbeid og økning av revisjonskostnadene til enkelte underliggende ledd.

Forslag til hvordan myndighetene kan bidra

- Innføre en rettighetsfestet, full momskompensasjonsordning.
- Gjøre søknadsordningen enklere.

Behov for særskilte endringer i merverdiavgiftsregelverket

Det er viktig at statlige regler ikke er til hinder eller vanskeliggjør bygging og drift av idrettsanlegg.

Merverdiavgiftskompensasjon for kommuner som bygger idrettsanlegg

Det er et mål at innbyggere i Norge skal være svømmedyktige. Svømmedyktighet og kompetanse i vann innbefatter ikke bare fysiske ferdigheter i vann, men også kunnskaper og holdninger knyttet til det å oppholde seg i, ved og på vann.

Svømmehaller er viktige ikke bare for svømmeidrettene, men også for svømmedyktighet i befolkningen. Kommunene har fått redusert retten til merverdiavgiftskompensasjon på svømmeanlegg som også henvender seg til et betalende publikum. Dette har ført til at enkelte kommuner stenger eller begrenser åpningstiden for publikum for å unngå krav om tilbakebetaling av merverdiavgiftskompensasjon. Dette bidrar til en motsatt utvikling av det som er samfunnets mål.

Forslag til hvordan myndighetene kan bidra

- Endre regelverket for merverdikompensasjon ved bygging av idrettsanlegg slik at kommuner som bygger anlegg som mottar spillemidler også skal få kompensert merverdiavgift fullt ut.

Merverdiavgiftskompensasjon ved samarbeidsprosjekter mellom idrettslag og kommuner

Det kan i noen sammenhenger være formålstjenlig at kommuner og idrettslag samarbeider om etablering av nye idrettsanlegg. Dersom kommunen eier anlegget, og idrettslaget bidrar med økonomisk støtte, anser avgiftsmyndighetene dette som forhåndsbetaling av leie, med den følge at kommunen mister retten til full merverdiavgiftskompensasjon. Dette er uheldig og vil ofte føre til at et slikt offentlig-privat samarbeid ikke er mulig. Denne tolkningen er fastlagt i en prinsipputtalelse gitt av skatteetaten 24.05.2013 om idrettsanlegg og kompensasjon.

Norges idrettsforbund stiller spørsmål ved om dette er ønsket politikk.

Forslag til hvordan myndighetene kan bidra

- Endre regelverket for merverdiavgiftskompensasjon slik at det skal gis full merverdiavgiftskompensasjon ved slike samarbeidsprosjekter.

Forenkling av søknader og rapportering

Norges idrettsforbund har som mål å bruke mest mulig ressurser på aktivitet og virksomhet som legger til rette for aktivitet.

I del IV Forenklingsreform i Frivillighetsmeldingen står det blant annet innledningsvis:

«Forenkling for frivillig sektor i regi av staten går i stor grad ut på å gjøre det enkelt å søkje og rapportere på statlege tilskot. Forenklingsreforma har derfor to hovudspor: Det eine er forenkling av regelverk og samordna forvaltning av tilskotsordningane, det andre er digitale fellesløysingar.»

Kapittel 9.4 omtaler flerårige tilskudd og det heter blant annet:

«Fleirårige avtalar om tilskot vil gi føreseielegheit for frivillige organisasjonar, slik at dei kan planleggje meir langsiktig, byggje kompetanse, bruke ressursane meir effektivt og bidra til betre måloppnåing i bruken av tilskotsmidlane. Dette er i tråd med ønsket frå regjeringa om mindre byråkrati for frivilligheita slik det er beskrive i Jeløyplattforma. Det er også i tråd med tilrådingane til ekspert-gruppa som har gått gjennom statlege tilskot til frivillige organisasjonar.»

Fleirårige tilskot vil også kunne bidra til forenkling og reduksjon av administrativ ressursbruk både hos organisasjonane og forvaltinga. Avtalar om tilskot over fleire år vil kunne redusere talet på og omfanget av søknader og rapportar innanfor avtaleperioden.»

Forslag til hvordan myndighetene kan bidra

- Forenkle søknads- og rapporteringsrutiner. Spesielt kravet til rapportering bør kunne reduseres.
- Prøve ut flerårige spillemiddelsøknader. I første omgang toårige søknader.

IDRETTSGLEDE FOR ALLE

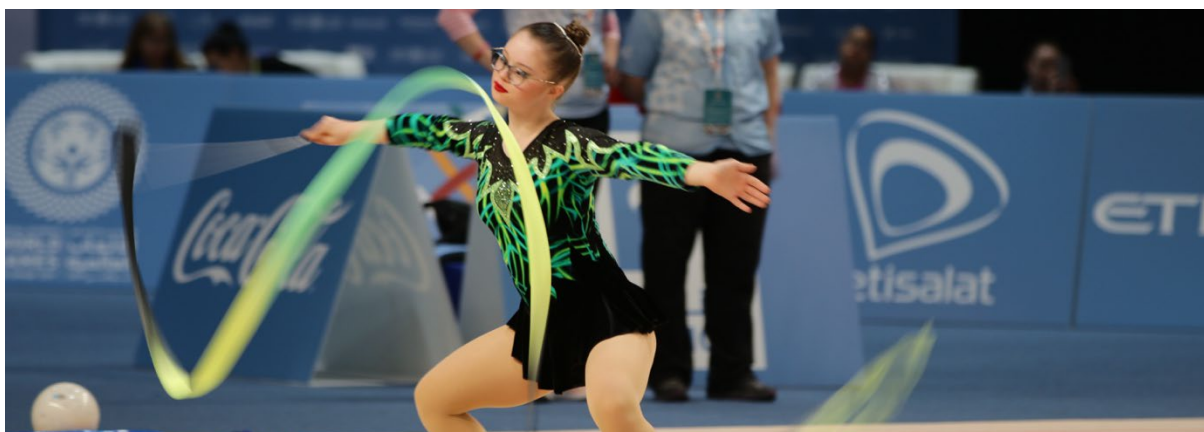

Foto: NIF/Sofie Torlei Olsen

Økonomi som barriere

Gjennom Fritidserklæringen har myndighetene forpliktet seg til å ta ansvar for at alle barn kan delta i idretts-/fritidsaktivitet.⁵

Mange barn og unge lever i familier som ikke har råd til å delta i idrettsaktiviteter, selv om kostnadsnivået er lavt. Barn og unge i familier med lav sosioøkonomisk status⁶ deltar mindre enn halvparten så mye i idrett som barn og unge i familier med høy sosioøkonomisk status.

Den mest utsatte gruppen er barn og unge under 18 år som vokser opp i familier med vedvarende lavinntekt. I 2017 gjaldt dette 106 000 barn. Dette tilsvarer 10,7 prosent av alle barn. Oslo har størst andel barn i lavinntektsusholdninger, mens Finnmark har den sterkeste økningen.

Strategiutvalget for idrett («Fjortoft-utvalget») har i sin rapport av 8. juni 2016 en god beskrivelse av virkeligheten i norsk idrett på dette området, samt anbefalinger til det offentliges innsats. Særlig viktig fra deres rapport er:

- Beskrivelse av virkeligheten ute i idretten, og hva som trengs lokalt for å få alle med.
- Understreking av viktigheten av at idrettslag får gratis leie av kommunale idrettsanlegg for idrettsaktivitet for barn og unge.
- *Strategiutvalget for idrett anbefaler at regjeringen tar et initiativ, sammen med idretten, for å synliggjøre gode lokale løsninger for hvordan idrettslag, kommuner*

⁵ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/felles-innsats-for-fritidsaktivitet-til-alle-barn/id2503226/>

⁶ Ungdata: «Indikatoren er målt gjennom spørsmål om foreldrenes utdanning og tilgang til bøker og andre materielle ressurser i hjemmet. Ungdommene er delt inn i fem like store sosioøkonomiske grupper basert på mengden av ressurser.» <http://www.ungdata.no/Foreldre/Sosiooekonomisk-bakgrunn>
Store Norske Leksikon: «sosioøkonomisk status, et samlebegrep for utdanning, inntekt og yrke» (https://snl.no/sosial_ulikhet)

og NAV kan samarbeide for å håndtere økonomiske utfordringer knyttet til idrettsdeltakelse.

Dette viktige arbeidet har, så vidt Norges idrettsforbund vet, ikke startet.

I ulike kommuner fins det ulike lokale regelverk og ulike tolkninger av eksisterende regelverk, noe som kan være til hinder for inkludering. Det vil være til stor hjelp for idretten at familier opplevde samme praksis over hele landet, spesielt når det gjelder økonomisk inkludering.

Norges idrettsforbund har klare forventninger til at alle organisasjonsledd i norsk idrett arbeider med å redusere økonomi som barriere. Dette innebærer ikke minst at særforbund og idrettslag må være bevisste på og bidra til å begrense og redusere kostnader til utstyr, reiser og treningsavgifter. De aller fleste idrettslag er bevisste kostnadene ved deltakelse i barneidretten, og omfordeler interne ressurser for å få alle med. Det er også viktig å begrense kostnadene i ungdomsidretten, og finne løsninger for alle som ikke har råd til å være med.

Idretten har utarbeidet verktøyet **ALLEMED** sammen med resten av det frivillige Norge (www.allemed.no). Verktøyet skal bidra til at idrettslagene blir mer bevisste på utfordringer og løsninger knyttet til økonomi som barriere.

Idretten og myndighetene har et felles ansvar for å få barn i familier med dårlig økonomi til å delta like mye i idrett (og andre fritidsaktiviteter) som andre barn. Det er viktig å avklare hvordan idretten og det offentlige kan samarbeide for å få nå alle.

Idretten har et særlig ansvar for å oppdage og reagere når barn og unge forsvinner fra idretten av økonomiske årsaker. Langt vanskeligere er det å fange opp de som aldri blir med i idrettslaget på grunn av dårlig økonomi.

Mange steder samarbeider idrett og kommune om «oppsøkende virksomhet» for å identifisere og rekruttere barn og ungdom til idretten. Et eksempel på prosjekt som fungerer er offentlig finansierte aktivitetsguider, som enkelte idrettsråd har. Aktivitetsguiden er et bindeledd mellom familien, fritidsaktiviteten og offentlige instanser. Aktivitetsguidene skal hjelpe barn og unge inn i aktivitet, ved å hjelpe familien med å finne et passende tilbud. Aktivitetsguiden kan komme hjem til familien for å svare på spørsmål, presentere lokale idrettstilbud og forklare hvordan idretten fungerer. Aktivitetsguiden legger til rette for et godt første møte med idrettslaget og kan også følge til og fra trening i begynnelsen, til barnet/ungdommen føler seg trygg i idrettslaget. I dette arbeidet er samarbeid med foreldre vesentlig. De må tilbys informasjon og det må jobbes med motivasjon, veiledning og kulturutveksling.

Dersom idrettslag selv ikke klarer å dekke kostnadene for dem som ikke har råd, må de samarbeide med det offentlige/kommunen, eventuelt idrettsrådene. Idrettslag må vite hvem i kommunen man kan kontakte, og kommunen bør kunne bidra med å dekke barnet/ungdommens kostnader.

Norges idrettsforbund er positiv til forslaget om nasjonalt Fritidskort. Det er viktig at ordningen blir organisert slik at den best mulig bidrar til at målene i Fritidserklæringen nås, og at den blir forutsigbar og bærekraftig.

I Arendal kommune er det etablert et pilotprosjekt i forbindelse med fritidskortet. Arendal idrettsråd og Agder idrettskrets er med i prosjektet og Norges idrettsforbund følger interessert med i hvilke erfaringer som kommer ut av dette prosjektet.

Forslag til hvordan myndighetene kan bidra

- Bidra til at NAV har dialog med idrettslag for å ivareta kostnader til «alminnelige fritidsaktiviteter» for familier som får sosialstøtte.
- Bidra til at alle kommuner har en kontaktperson for idretten (og andre barne- og ungdomsorganisasjoner) som kan kontaktes når man mistenker at barn/unge ikke deltar i fritidsaktivitet på grunn av økonomi.
- Bidra til at det i kommunene er satt av penger som kan brukes til å dekke kostnader (f.eks. treningsavgift) for enkeltbarn som ellers ville måtte slutte.⁷
- Bidra til at det er minimum én BUA-ordning eller tilsvarende med gratis utlån av idretts- og fritidsutstyr i hver kommune.
- Sørge for gratis bruk av idrettsanlegg i alle landets kommuner for alle barn og unge under 19 år.
- Sørge for at Fritidskortet gir støtte til ordinære fritidsaktiviteter som går over en lengre periode.
- Sørge for at beløpet som gis gjennom Fritidskortet er stort nok til at det fullt kan dekke kostnadene til ordinær idrettsaktivitet. Eventuelt må det etableres en behovsprøvd ordning som sikrer at de som trenger det får dekket hele kostnaden til ordinær idrettsaktivitet
- Sørge for at den tekniske løsningen for bruk av Fritidskortet er utformet slik at den lett kan brukes av alle.
- Iverksette ekstra tiltak for å sikre at utsatte grupper benytter seg av Fritidskortet på lik linje med andre.
- Sørge for at Fritidskortet ivaretar barns mulighet til å selv velge idretts- eller fritidsaktivitet.
- Evaluere Fritidskortet for å sikre at ordningen bidrar til at flere er med i fritidsaktiviteter.

Inkludering

Norges idrettsforbund har «Idrettsglede for alle» som visjon. Idretten har derfor som mål å speile mangfoldet i befolkningen. Selv om idretten har vist seg å være en god inkluderingsarena, er mennesker med innvandrerbakgrunn underrepresentert på de fleste områder også i idretten. Norges idrettsforbund arbeider aktivt for å få flere i denne gruppen med både som aktive og frivillige.

Med «inkludering» menes her inkludering i idrett av personer med innvandrerbakgrunn (utenlandsfødte eller norskfødte med utenlandsfødte foreldre).⁸

Det er flere rapporter som gir informasjon om idrettsdeltagelsen til denne gruppen, blant annet *Kom igjen, jenter!* (Kulturdepartementet 2014)⁹, og *Idrettsdeltakelse og trening blant*

⁷ Et pilotforsøk for slike ordninger var i utgangspunktet vedtatt i Kapittel 846, Post 61, i Statsbudsjettet for 2019 (Prop 1 S – BLD, side 76): «I arbeidet med Fritidserklæringa har det vore etterspurnad etter ein enkel metode for frivillige organisasjonar og idretten å få dekt kostnader til individuelle utgifter for barn som ikkje har høve til å betale. Departementet føreslår derfor å løyve 10 mill. kroner til å etablere ei pilotordning som skal vare i 2 år, for å få meir erfaring med korleis ei ordning for å dekkje slike utgifter kan administrerast lokalt. Det er mellom anna behov for å få meir erfaring med kor stor etterspurnaden etter ei slik ordning vil vere, korleis ho bør organiserast, og behovet for lokal tilpassing. [...] (Bufdir) får i oppdrag å rekruttere om lag 10 kommunar (eller bydelar i Oslo) til pilotprosjektet. [...]»

I revidert statsbudsjett for 2019 ble disse midlene omdisponert til en pilotordning for Fritidskortet.

⁸ Se SSBs definisjoner: <https://www.ssb.no/innvbef>

⁹ https://www.idrettsforbundet.no/globalassets/idrett/idrettsforbundet/inkludering-i-idrettslag/rapport_minoritetsutvalg_kom-igjen-jenter-01april2014.pdf

ungdom i Oslo - barrierer, frafall og endringer over tid (Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor, 2016).^{10 11}

Økonomi er en særlig relevant barriere for denne gruppen, og barn i innvandrerhusholdninger utgjør over halvparten av barna i husholdninger med vedvarende lavinntekt^{12 13}. Data fra Ung i Oslo 2015 viser at minoritetsgutter deltar i idrett i større grad enn majoritetsgutter, når man justerer for sosioøkonomisk status. For minoritetsjenter blir forskjellen opp til majoritetsjenters deltagelse i idrett nesten halvert når man justerer for sosioøkonomisk status.¹⁴

Kjønnsbalanse blant trenere er en annen faktor som er særlig relevant for idrettsdeltagelsen til minoritetsjenter/-kvinner. Det er lite data på kjønnsbalanse blant trenere i breddeidretten, men en undersøkelse fra 2004¹⁵ viser at 61 prosent av jenter/kvinner blir trent av menn. Dette har trolig større negativ konsekvens for minoritetsjenters deltagelse i idrett enn for majoritetsjenter.

Erfaringen fra Oslo er at byområder med høy andel personer med innvandrerbakgrunn også er områder med færre ressurssterke idrettslag, noe som åpenbart har konsekvenser for idrettstilbudet i området.

Det finnes noe data på hvordan foreldres egen deltagelse i og interesse for idrett påvirker idrettsdeltagelse for barn med og uten innvandrerbakgrunn¹⁶. Vi må anerkjenne at egen erfaring med idrettsdeltagelse i Norge som barn, eller erfaring fra tilsvarende organisert aktivitet i et annet land, vil gjøre det mye lettere å legge til rette for egne barns deltagelse, og at de som mangler denne erfaringen vil oppleve det vanskeligere å engasjere seg som frivillig, trener eller leder innenfor i idretten.

Noen idretter og særforbund har høyere deltagelse av personer med innvandrerbakgrunn, blant annet Cricket, Kampsport, Kickboxing og Rugby¹⁷. Dette er eksempler på idretter som i større grad har en naturlig rekruttering fra denne målgruppen. Terskelen for deltakelse i norsk idrett blir lavere fordi man har erfaring fra tilsvarende idrett i eget eller foreldrenes hjemland. Enkelte særforbund har også prioritert dedikerte administrative ressurser til inkluderingsarbeid eller prosjekter som går på målrettet inkludering.

Dersom norsk idrett skal lykkes med å inkludere flere mennesker med innvandrerbakgrunn – spesielt jenter til idrett og deres foreldre til frivillig innsats – er oppsøkende virksomhet et egnet virkemiddel. Foreldre må oppsøkes, informeres og inkluderes i diskusjonen om idrettsdeltakelse. Det er flere gode eksempler på at dette virker.

Felles for disse eksemplene er at det er behov for innsats og ressurser for å lykkes.

¹⁰ <https://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/2445378>

¹¹ En oversikt over relevante rapporter finnes på NIFs nettsider: <https://www.idrettsforbundet.no/tema/inkludering-i-idrettslag/> «Rapporter»

¹² https://www.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Barnefattigdom/

¹³ https://www.bufdir.no/Familie/Barnefattigdom/Ny_Barnefattigdom_i_Norge/

¹⁴ Idrettsdeltakelse og trening blant ungdom i Oslo (2016), side 58-59 [lenke i note 2]

¹⁵ Seippel 2004, referert i Kjønn i endring (NIF, 2009) side 23-24

¹⁶ Idrettsdeltakelse og trening blant ungdom i Oslo (2016), «Idrettskultur i familien», side 59-63 [lenke i note 2]

¹⁷ Kickboxing og Rugby er omtalt i rapporten «Bedre med flere på banen» (LDO 2009) side 81

http://www.ido.no/globalassets/brosjyrer-handboker-rapporter/rapporter_analyser/rapporter_diverse/idrettsrapport-2008-for-web.pdf

Norges idrettsforbund mener at det er viktig med et godt samarbeid mellom idrett, kommune og den enkelte skole. Spesielt er det viktig å koordinere skolens ressurser, sosiallærer for eksempel, for å forsøke å koble sammen mulighetene i lokalidretten med barnets interesser.

Å ha kunnskap om personer med innvandrerbakgrunns deltagelse i idrett er viktig, på lik linje med kunnskap om gruppens deltagelse på andre områder. Her trenger både idretten og andre mer kunnskap. Økt kunnskap om personer med innvandrerbakgrunns deltagelse i idrett, ideelt sett fordelt på ulike idretter og fylker/regioner, vil være et viktig redskap både for å stimulere til større innsats og for å kunne vurdere effekten av ulike tiltak.

For å lykkes med å nå denne målgruppen, er det viktig å ha egne tiltak og kraftfulle ordninger som er enkelt tilgjengelig. Gjennom støtteordningen «Inkludering i idrettslag» stimulerer man til større innsats for å nå denne målgruppen i idretten. Ordningen gir også grunnlag for verdifull erfaringsutveksling – både mellom deltagerne internt i støtteordningen og ved at erfaringer fra deltagerne i støtteordningen blir delt gjennom idrettsorganisasjonen.

Andre inkluderingstiltak, for eksempel tiltak i regi av IMDi og UDi, har stor betydning for å stimulere til samarbeid med, og deltagelse fra idretten. Myndighetenes arbeid med integrering av nybosatte, vil nyte godt av samarbeid med idretten og resten av frivilligheten. Deltagelse i idretts- og annen fritidsaktivitet er en særs god måte og bli kjent med – og innlemmet i – et lokalsamfunn.

I likhet med økonomiske barrierer finnes det også kulturelle barrierer for deltakelse i idretten. Idretten slik den er organisert i Norge er ukjent for mange, og mange familier trenger å vite om retten til en fritidsaktivitet og forstå hvorfor deltagelse i idrett er viktig. Da handler det om å arbeide tett med familiene for å lykkes. Dette er en oppgave det frivillige ofte syns er både vanskelig og utfordrende, og som de kan trenge hjelp til. Aktivitetsguide avhjelper det frivillige i denne prosessen og er med å opprettholde idrettens hovedmål som er å skape aktivitet.

Forslag til hvordan myndighetene kan bidra

- Bidra med kunnskap om personer med innvandrerbakgrunns deltagelse i idrett.
- Videreføre støtteordningen «Inkludering i idrettslag». NIF anbefaler jevnlig evalueringer av ordningen for å vurdere endring i omfang og eventuelt andre endringer.
- Bidra til at inkluderingstiltak i regi av myndigheten også stimulerer til samarbeid med idretten.
- Iverksette tiltak for å gi alle barn og unge tilgang til minst en fritidsaktivitet uavhengig av familiens økonomi.
- Sørge for at kommunene er kjent med fordelene ved en ordning med Aktivitetsguide som et virkemiddel for å redusere kulturelle barrierer for deltakelse.

Paraidrett

Målet er at utøvere med nedsatt funksjonsevne skal delta på like vilkår som andre utøvere. Paraidretten står sterkt i den norske idrettsmodellen, og er en naturlig del av barne- og ungdomsidretten, breddeidrett for voksne og toppidretten. Alle særforbundene har et ansvar for å legge til rette for at utøvere med nedsatt funksjonsevne har like muligheter for deltagelse som andre. Mange særforbund arbeider systematisk med å utvikle et mangfoldig trenings- og konkurransetilbud for parautøvere. Det er likevel naturlig at noen idretter

tiltrekker seg flere utøvere og har et mer utbredt tilbud landet rundt. Dette kan blant annet forklares med hvor lenge forbundet har arbeidet med målgruppen, særforbundets administrative ressurser, internasjonal utbredelse av idretten, samt at ulike idretters egenart er mer eller mindre egnet for ulike typer funksjonsnedsettelse.

Det er flere utfordringer knyttet til organisering av paraidrett landet rundt. Norges idrettsforbund vil spesielt trekke frem følgende:

- Registrering og kartlegging av utøvere.
- Rekruttering og kommunikasjon med potensielle utøvere.
- Mottakerapparat og kunnskap i idrettslagene. Styrke idrettslagenes arbeid gjennom kompetanseutvikling.
- Å nå ut til utøvere med informasjon gjennom ulike kanaler.

Rekruttering til paraidretten, både topp og bredde, er langt mer krevende enn rekruttering til øvrig idrett. Lokalkunnskap om idretten og hvilke tilbud som finnes for parautøvere er avgjørende for å lykkes.

Dette kan gjøres gjennom å styrke arbeidet som gjøres av de regionale fagkonsulentene. Samtidig er det viktig å ha et tettere samarbeid med interesseorganisasjoner både nasjonalt og lokalt og å se på muligheten for et tettere samarbeid med kommunene innenfor skole og helse.

Som påpekt av det eksterne evalueringsutvalget (Tvedt-utvalget) gjør samfunnsutviklingen at rekrutteringen til toppidrett innen paraidrett er krevende, og tilgangen på potensielle utøvere er synkende. Samtidig satses det tungt internasjonalt, og paraidrett prioriteres høyt i mange av verdens store idrettsnasjoner.

Det har imidlertid vært kontinuitet i arbeidet med paraidrett ved Olympiatoppen og i stadig flere landslag. Øremerkede tilskudd de siste årene, i kombinasjon med økt oppmerksomhet og gode resultater og utøvere, synes å ha gitt grunnlag for videre utvikling og interesse fra omverdenen.

Om en utvider perspektivet noe og ser på landslagsarbeid som toppidrett, så har utviklingen gitt deltakelse internasjonalt i flere idretter enn tidligere.

Rekruttering og ivaretagelse av parautøvere krever ekstra ressurser sammenlignet med andre utøvere. Øremerking av midler til paraidrett er derfor viktig for at Norges idrettsforbund og særforbundene skal kunne opprettholde trykket på arbeidet med paraidrett. Det er også særlig viktig økonomisk å understøtte de utøverne som ønsker, og har potensial til, å satse på toppidrett, da parautøvere ofte har andre forutsetninger for å kunne kombinere en idrettssatsing med annet inntektsbringende arbeid.

Forslag til hvordan myndighetene kan bidra

- Styrke støttekontaktordningen og Brukerstyrt personlig assistent (BPA) i kommunene.
- Styrke tolketjenesten med mål om å bedre tilgjengeligheten på døvetolker, samt redusere den økonomiske belastningen som faller på den enkelte utøver for å ha med seg tolk på samlinger og konkurranser i utlandet.
- Øke potten til aktivitetshjelpemidler for voksne over 26 år slik de som har rett til, og behov for, aktivitetshjelpemidler, kan utøve idrett ut fra egne ønsker på lik linje med funksjonsfriske utøvere.
- Skjerpe fokuset på god universell og idrettsfunksjonell utforming av nye og eksisterende anlegg i samarbeid med brukere av anlegget og interesseorganisasjoner for funksjonshemmede.
- Understøtte internasjonale idrettsarrangementer innen paraidrett i Norge økonomisk.
- Styrke utstørsordningen for kostnadskrevenende spesialutstyr innen paraidretten.
- Styrke utøverfinansieringen innen toppidrett for parautøvere.
- Forsterke kroppsøvingsfaget og lærerutdanningen med hensyn til å gi en bedre og mer inkluderende deltagelse i kroppsøving for elever med nedsatt funksjonsevne.

Seksuell orientering

Norges idrettsforbund gjennomførte i 2007 – 2010 sammen med Norsk Folkehjelp og LLH (nå Foreningen FRI) prosjektet «Med idretten mot homohets» med temaet «Levekår, livskvalitet og åpenhet for homofile, lesbiske, bifile og transpersoner» innenfor arenaen organisert idrett¹⁸. Prosjektet har blitt videreført i ordinær drift gjennom en egen fagansvarlig stillingsressurs i Norges idrettsforbund.

Uni Helses rapport «Seksuell orientering og levekår» fra 2013¹⁹ er den eneste kilden vi har til kunnskap om hvordan idretten inkluderer lesbiske, homofile og bifile sammenlignet med heterofile. Undersøkelsen viste at bare 8,3 prosent av homofile menn var med i et idrettslag, mot 24,8 prosent av heterofile menn og 17,5 prosent av bifile menn. For kvinner var tallene 13,7 prosent for lesbiske kvinner, 13,8 prosent for bifile kvinner og 17,4 prosent for heterofile kvinner. Rapporten indikerer at det i dag ikke er «idrettsglede for alle». Dette skyldes trolig at idretten ikke har klart å bidra til at homofile, lesbiske og bifile er trygge på at de kan være åpne om sin seksuelle orientering i idrettssammenhenger, uten at det skal få negative konsekvenser.

Det er viktig for idretten at myndighetene viderefører undersøkelsen fra UniHelse, «Seksuell orientering og levekår» (2013)²⁰ med nye undersøkelser som også sikrer å ta med spørsmål om idrettsdeltagelse og opplevelse.

Kroppsøvingsfaget er særlig utsatt for negative og kjønnsstereotype holdninger²¹, og studier indikerer at erfaring med homo-/transnegative holdninger fra kroppsøvingsfaget i skolen er sterkt medvirkende til at LHBT-personer kjenner seg utrygge i eller unngår å delta i

¹⁸ Jf. magasinet «Med idretten mot homohets» (2011), side 7,

<https://www.idrettsforbundet.no/globalassets/idrett/idrettsforbundet/om-nif/medidrettenmothomohets.pdf>

¹⁹ <https://bora.uib.no/handle/1956/7550>, informasjon om idrettslag på side 97

²⁰ <https://bora.uib.no/handle/1956/7550>, informasjon om idrettslag på side 97

²¹ Jf. Utdanningsdirektoratets ressurshefte om seksualitet og kjønn (revidert 2011) s. 30

http://www.udir.no/Laringsmiljo/helse_i_skolen/Undervisning-om-seksualitet---Et-ressurshefte-for-larere-i-grunnskoleopplaringen/

organisert idrett²². (Slik studier også viser sammenheng mellom jenters holdninger til fysisk aktivitet og erfaringer fra kroppsøvingfaget²³.)

Forslag til hvordan myndighetene kan bidra

- Aktivt støtte opp initiativ i idretten for å stimulere til åpenhet for homofile, lesbiske, bifile og transpersoner.
- Bidra med kunnskap gjennom å videreføre undersøkelsen fra UniHelse, «Seksuell orientering og levekår».
- Legge til rette for at skoleeiere gir kroppsøvingslærere kompetanse og faglig oppdatering om seksuell orientering.

Kjønnsidentitet

Organisert idrett er i all hovedsak klassifisert etter kjønn, og delt inn i herre- og kvinneklasser²⁴. Dette har ført til at personer som utfordrer samfunnets tradisjonelle stereotype syn på kjønn ved å ha annen kjønnsidentitet enn sitt kroppslige kjønn tildelt ved fødselen, er blitt eller har følt seg utestengt fra idretten.

Vi kjenner ikke til kvantitative studier som gir informasjon om transpersoner²⁵ og transseksuelles²⁶ deltagelse i idrett. Vi er imidlertid kjent med flere erfaringer fra transpersoner som har trodd eller opplevd at de ikke kan delta i idrett i kjønnsklassen som tilsvarte deres kjønnsidentitet.

Siden 2007 har Norges idrettsforbund mottatt 20-30 henvendelser om saker som gjelder kjønnsidentitet. Det har vært henvendelser både fra personer som har identifisert seg som kvinne, som mann, og som ikke-binær²⁷. Flest henvendelser har kommet fra personer som identifiserer seg som kvinner, men som har fått juridisk kjønn som mann ved fødsel. Det har vært henvendelser fra og om utøvere i alle aldersgrupper, fra barn i småskolen til godt voksne.

Rådet til utøvere og organisasjonsledd har vært konsistent i hele perioden; dersom det gjelder toppidrett råder man til at IOCs krav/retningslinjer blir fulgt. Dersom det gjelder breddeidrett råder man til at utøveren kan delta i sin egendefinerte kjønnskategori.

Uten å gå inn i de medisinske vurderingene av kjønnsbekreftende behandling, ønsker Norges idrettsforbund å understreke hvor viktig rask og tidlig kjønnsbekreftende behandling er for transpersoner og transeksuelles idrettsdeltagelse. Dess tidligere utøveren kommer i gang med kjønnsbekreftende behandling, dess tidligere er det mulig for utøveren å oppfylle IOCs krav, og dermed både kunne delta i idrett på høyt nivå, men også kunne delta i breddeidrettsarrangement utenfor Norge.

²² Out for Sport, Skottland 2012, side 32-35

<http://www.equality-network.org/wp-content/uploads/2013/03/Out-for-Sport-Report.pdf>

²³ <http://www.wsff.org.uk/resources/girls-and-education/changing-the-game-for-girls>

²⁴ Det finnes unntak; hestesport/ryttersport er eneste OL-grener der menn og kvinner konkurrerer mot hverandre i samme klasse (ikke medregnet lagøvelser med krav til både menn og kvinner på samme lag).

²⁵ <https://sml.snl.no/transperson>

²⁶ <https://sml.snl.no/transseksuell>

²⁷ <https://snl.no/ikke-bin%C3%A6r>

Forslag til hvordan myndighetene kan bidra

- Sørge for mer kunnskap om idrettsdeltagelse og opplevelser med idrett for transpersoner, transseksuelle, interkjønnpersoner og ikke-binære.
- Sikre rask og tidlig kjønnsbekreftende behandling for transpersoner og transseksuelle.

Seksuell trakassering og overgrep

En forskingsrapport i 2000 viste at 28 % av kvinnelige eliteidrettsutøvere hadde opplevd en eller flere former for seksuell trakassering i idrettssammenheng. Norges idrettsforbund vedtok samme år egne retningslinjer mot seksuell trakassering. Disse retningslinjene ble i 2010 revidert til dagens *Retningslinjer mot seksuell trakassering og overgrep i idretten*.

Siden 2011 har Norges idrettsforbund hatt egne sekretariatressurser særlig dedikert til arbeid med temaet. Arbeidet inkluderer både bistand med forebygging og bistand til organisasjonsledd og enkeltpersoner i håndtering av enkeltsaker. I 2013 ble det laget fem filmer til bruk i opplæringstiltak og forebygging. I 2017 ble det lansert en veiler for håndtering av saker som gjelder seksuell trakassering og overgrep.

I 2009 innførte Norges idrettsforbund krav til politiattest for de med ansvar for barn eller personer med utviklingshemming. De siste årene har det vært en utfordring at idrettslag ikke får hentet inn politiattest når personen får en ny oppgave i idrettslaget, eller dersom personen tidligere har hatt en rolle i idrettslaget. Denne utfordringen er kommunisert til både politimyndigheter og Justisdepartementet, og Norges idrettsforbund har varslet at vi vil revurdere krav til politiattest i idretten, dersom ikke denne svakheten i politiattestordningen blir utbedret.

Det er svært begrenset med forskning på temaet i Norge, ut over forskingsrapporten fra 2000. Det er behov for både kunnskap om omfang og risikofaktorer og kunnskap om effekt av forebyggende tiltak

Forslag til hvordan myndighetene kan bidra

- Bidra med kunnskap, ved at generell forskning og kunnskapsinnhenting på seksuell trakassering og overgrep i samfunnet, eller blant barn og unge, også inneholder data for idrett/fritidsaktiviteter.
- Bidra til idrettsspesifikk forskning på omfang og risikofaktorer, for eksempel slik man nylig har gjennomført i Forsvaret.
- Sikre at anmeldelser og bekymringsmeldinger om seksuelle overgrep til politiet blir fulgt opp raskt, og med relevant kompetanse.
- Bidra til erfaringsutveksling mellom ulike samfunnsområder, inkludert idretten og frivilligheten, på forebygging og håndtering av seksuell trakassering og overgrep.
- Sikre muligheten for frivillig sektor til å kunne innhente ny politiattest ved nye oppgaver i samme organisasjonsledd, eller eventuelt etter en viss tidsperiode.

LIVSLANG IDRETT

Foto: NIF/Kjell Espejord

Idretten er Norges største «barne- og ungdomsorganisasjon», men idretten er også svært stor innenfor voksesegmentet. Norges idrettsforbunds aktivitetsstatistikk per 31. desember 2018 viser at det er registrert 869 256 aktive medlemskap i aldersgruppen 0-19 år mot 908 696 i aldersgruppen pluss 20 år. Det er med andre ord flest voksne som er aktive i idrettsbevegelsen. Innenfor begge grupper finnes det enkeltpersoner som deltar i flere idretter slik at antall personer er noe lavere enn antall medlemskap referert over.

Elleve prosent av voksne trener ifølge Norsk monitor 2018, i regi av et idrettslag, mens fem prosent sier at de trener i et bedriftsidrettslag.

Med «Idrettsglede for alle» som visjon og livslang idrett som ett av fire strategiske satsingsområder signaliserer Norges idrettsforbund et ønske om en økt satsing på voksenidrett.

Det er flere grunner til at myndighetene og idretten bør legge til rette for idrett for voksne:

- Voksne som deltar i organisert idrett, kombinerer ofte idrettsaktivitet med frivillig innsats. Flere aktive voksne bidrar til å styrke frivilligheten.
- At voksne er i fysisk aktivitet er bra for folkehelsen, og deltakelse i organisasjonslivet utgjør en viktig del av samfunnets sosiale kapital.
- Voksne som driver idrett, får i større grad idrettsaktive barn. De bidrar dermed til økt rekruttering til idretten, og til mer fysisk aktivitet i befolkningen.

Aktivitet for voksne, enten det er i ordinære idrettslag, i studentidrettslag eller i bedriftsidrettslag, er en stor del av idrettens virke. Aktiviteten kan være i form av deltagelse i et organisert trenings- og konkurransetilbud, et mosjonstilbud som ikke tilhører noen særrett eller egentrening i idrettslagenes anlegg eller for eksempel i skiløyper preparert av idrettslaget. Flere kampanjer i regi av særforbund når også den voksne befolkningen som ikke er medlemmer. Dette er tiltak som Ti på topp, Sykle til jobben og

Turorientering/Stolpejakten. Variasjonen i tilbudet er stor, fra åpne tilbud som Friskis og Svettis har, til tilbud der en må holde et visst nivå for å kunne delta.

Mosjonsidrett for voksne og ungdom

En av idrettsbevegelsens utfordringer er at ungdom etter hvert velger seg bort fra den ordinære idretten. Det er et mål for idrettsbevegelsen å kunne beholde ungdommen lenger, legge til rette for idrettsglede for alle, tilby attraktive treningstilbud, og idrett og fysisk aktivitet i fellesskap over tid.

Norges idrettsforbund ønsker å legge til rette for at idrettslag skal kunne gi et treningssentertilbud i egen regi. Tilbudet skal kun gis til foreningens medlemmer og alt overskudd føres tilbake til organisasjonen – også til styrking av øvrige tilbud i idrettslaget.

Dette vil også kunne være et attraktivt tilbud til voksne medlemmer av idrettslagene.

Skal idretten lykkes med å tilby livslang idrett i større grad enn i dag må tilbudet som gis ha kvalitet. Det må oppleves som attraktivt og godt, levert med kompetanse både av trenere og av organisasjonen.

Spillemidlene er i stor grad rettet mot målgruppen barn/ungdom 6-19 år. Ungdom er prioritert høyere enn barn i de fleste støtteordningene fra Norges idrettsforbund.

Utfordringen knyttet til voksenidrett i spillemiddelsammengheng handler i stor grad om hvilke målgrupper som skal prioriteres, og om voksenidretten bør likestilles tilskuddsmessig med barne- og ungdomsidretten.

Argumentet for å øke tilskuddet til voksenidretten, er at særforbundene som legger til rette for voksne, trenger midler til utvikling for å få attraktive tilbud i idrettslagene, på lik linje med behovet innenfor barne- og ungdomsidretten. Det er ikke et ønske om å subsidiere voksnes idrettsaktivitet, men å kunne bruke midler på utvikling av tiltak.

I prinsippet står en overfor tre muligheter:

1. voksenidrett støttes over statsbudsjettet.
2. vridning av spillemidler fra andre poster til voksne.
3. fortsette som i dag – hvor spillemidler ikke skal benyttes til utvikling av voksenidrett.

En eventuell endring hvor spillemidler kan benyttes til utvikling av voksenidrett vil i praksis si at staten i mindre grad gir føringer for bruk av tildelte spillemidler og gir idretten større frihet internt. Et slik endring vil i neste runde kunne ha utslag på intern prioritering og fordeling av midler mellom målgruppene innad i idrettsorganisasjonen.

Norges idrettsforbund er enig i at det er barn og unge som er den viktigste målgruppen for spillemidlene. Idrett for voksne er viktig, men så lenge det er et stort udekket behov for barn og unge som ønsker å drive idrett vil vi prioritere barn og unge når spillemidlene skal fordeles.

Antall studenter øker, og ungdom begynner å arbeide senere enn før. Mange i aldersgruppen 20-25 år står uten fast inntekt. Norges idrettsforbund ønsker at denne aldersgruppen blir en del av statens prioriterte målgruppe.

Forslag til hvordan myndighetene kan bidra

- Idrettsmeldingen bør inneholde en beskrivelse av statens mål for alle aldersgrupper.
- Staten utvider sin sentrale målgruppe til også å gjelde aldersgruppen 20-25 år.
- Regjeringen tar initiativ til en aktiv dialog med idrettsorganisasjonen med tanke på å utvikle konkret politikk og finansieringsordninger for å nå felles ambisjoner og mål knyttet til livslang deltakelse i idrett og reduksjon i inaktivitet.
- I og med at voksenidrett er å anse som et viktig folkehelseiltak ønsker NIF at det gjøres en vurdering av om slik aktivitet kan støttes på egnet måte over statsbudsjettet.

BEDRE IDRETTSLAG

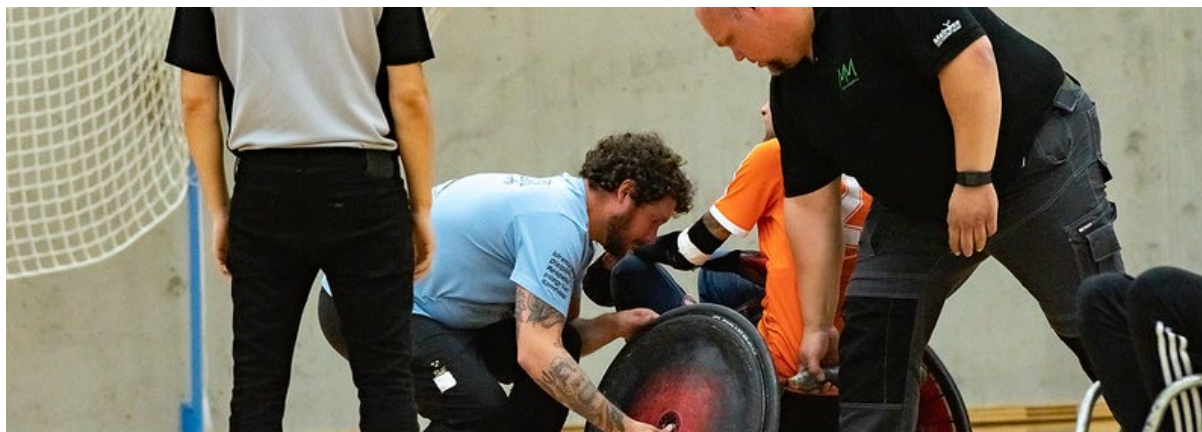

Foto: NIF/Trine Nessler Wichmann

Idretten skal kjennetegnes av et godt styresett, karakterisert ved demokrati, åpenhet og ærlighet. Det å være frivillig skal oppleves som et meningsfullt fellesskap til beste for en selv, idrettslagets medlemmer og lokalsamfunnet. Norges idrettsforbund jobber for at idrettslaget har økonomi og tilstrekkelig frivillighet til at det kan tilby medlemmer og lokalmiljø god idrettsaktivitet.

Idrettslaget er kjernen i den organiserte idretten. Gode idrettslag er avgjørende for å lykkes med å få flere medlemmer og for å skape miljøer som møter den enkeltes ambisjonsnivå, slik at de som ønsker å bli gode, får mulighet til det, samtidig som de som bare ønsker å være aktive på sitt eget nivå, også får mulighet til det. Bedre idrettslag handler om å skape en velfungerende organisasjon, hvor idrettslagene og deres grupper samarbeider for å gi et koordinert og allsidig tilbud i eget nærmiljø.

For at idrettslagene skal kunne tilby enda bedre idrett og enda bedre lokale fellesskap må de bli sterke og velfungerende. De viktigste rammevilkårene for idrettsdeltakelse er frivillighet, økonomi, anlegg og kompetanse. Bedre idrettslag er ett av fire strategiske satsingsområder i idrettens langtidsplan. Som satsingsområde innebærer dette en erkjennelse av at organisasjonen må jobbe for at det skal være enklere og bedre å være frivillig – og å være en frivillig organisasjon. Det innebærer å arbeide for bedre rammevilkår for idretten fra alle forvaltningsnivåer i det offentlige, og fra næringslivet, og det handler om å etablere egne systemer, kompetanse og strukturer til deling i hele idretten.

Idrettsorganisasjonen ut over idrettslagene vil gjennomgående arbeide for en forenkling av idrettslagenes hverdag. Idrettslagene har gitt klart uttrykk for at det i dag brukes alt for mye tid på administrative prosesser og at det er for krevende å påta seg styreverv i et idrettslag.

Norges idrettsforbund ser at det er store muligheter for å kunne gjøre hverdagen enklere gjennom å tilgjengeliggjøre digitale verktøy, for føring av regnskap, bedre verktøy for administrasjon og samhandling med medlemmer og frivillige, digital støtte for håndtering av utlegg og honorarer (dommerregninger og godtgjøring til trenere), støtte for fritidskortet og

andre ordninger som reduserer den enkeltes kostnader, administrasjon av kompetanse og krav til egnethet (trenere, lagledere og dommere).

For å sikre at vi klarer å bruke digitalisering til å frigjøre tid til aktivitet, vil dette kreve kontinuerlig arbeid med utvikling av brukervennlige og gode tjenester. Dette vil utløse økte kostnader knyttet til drift, utvikling og forvaltning av digitale verktøy, som enten må belastes brukerne eller finansieres over spillemidler eller gjennom andre finansieringskilder.

I tillegg har vi et stort behov for at myndigheter bidrar til at Norges idrettsforbund gis nødvendige lovhjemler og det blir tilrettelagt for en best mulig integrasjon mot det offentlige. Eksempler på dette er integrasjon mot politiet for verifikasjon av godkjent politiattest, vask mot Det sentrale folkeregisteret for personer og familierelasjoner, og nødvendige integrasjoner knyttet til Fritidskortet.

Forslag til hvordan myndighetene kan bidra

- Gjennomgå relevante regelverk med sikte på å gjøre det enklere å drive frivillig arbeid.
- Sikre god dialog med idretten knyttet til finansiering av økte kostnader til digitale tjenester.
- Vurdere muligheten for å gi Norges idrettsforbund hjemmel til å løse enkle oppgaver opp mot offentlige registre.

FLERE OG BEDRE ANLEGG

Foto: Rune Vandvik, Stavanger Aftenblad / NTB scanpix

Innenfor anleggsområdet er idretten avhengig av et godt samarbeid med offentlige myndigheter og av gode tilskuddsordninger. Det er videre behov for at det gjennomføres gode behovsvurderinger og prioriteringer både innenfor idretten og av offentlige myndigheter.

Det bygges idretts- og nærmiljøanlegg som aldri før. Det investeres trolig mellom syv og åtte milliarder kroner i år, noe som er svært positivt. Investeringene er fordoblet sammenlignet med nivået for syv-åtte år siden.

Kommunene er største investorer og har de siste årene stått bak 75 prosent av investeringene, mens idrettslag og andre søkere har stått bak den siste fjerdedelen.

Det er et stort behov for nye anlegg. Enkelte idrettslag opererer med ventelister og må avvise barn på grunn av anleggsmangel. En undersøkelse gjennomført av Norges idrettshøgskole i 2016 viste at 25 prosent av idrettslagene opplevde anleggsmangel.

Lykkes en med å redusere frafallet og øke antallet voksne som trener og konkurrerer i regi av idrettslagene vil anleggsbehovet øke ytterligere.

Befolkningen og antall aktive øker. Dette skaper behov for nye anlegg. I Kulturdepartementets anleggsregister er det registrert rundt 30 000 idrettsanlegg. En årlig befolkningsvekst på én prosent utløser et behov for 300 nye anlegg dersom anleggssituasjonen ikke skal forverres. I tillegg vet vi at enkelte idretter vokser raskt, mens andre mister utøvere. Slike endringer bidrar også til et økt anleggsbehov.

Staten bidrar økonomisk gjennom spillemiddelordningen og ved å kompensere betalt merverdiavgift. Samlet tilskudd fra de to ordningene utgjør 1,9 milliarder kroner i 2019. Staten påvirker i stor grad hvilke anleggstyper som bygges gjennom fastsetting av tilskuddssatser, og ikke minst ved å tildele ekstra spillemidler til spesielle satsinger.

Tilskuddene fra spillemiddelordningen tilsvarer i gjennomsnitt 22 prosent av anleggskostnaden, men det er stor variasjon i tilskuddene til de forskjellige anleggstypene.

Spillemidlene dekker typisk 50 prosent av kostnadene for mange nærmiljøanlegg, men kun 15 – 20 prosent av kostnadene for store innendørsanlegg som svømmehaller, idrettshaller og ishaller. I tillegg får anleggseier tilbakebetalt merverdiavgiften. Dette betyr at staten dekker 70 prosent av kostnadene for mange nærmiljøanlegg, mens anleggseier betaler 30 prosent. Dette er en svært god ordning. Den relative støtten til de kostnadskrevende treningsanleggene nevnt ovenfor er vesentlig lavere.

Med økt støtte til de store kostnadskrevende anleggene vil det trolig bygges flere slike, og en vil få et bredere aktivitetstilbud og trolig flere aktive i mange kommuner.

Enkelte idretter som motorsport har utfordringer knyttet til støy ved sine anlegg. I bynære strøk kan det være nødvendig å etablere innendørs anlegg også for slike idretter. Andre idretter som for eksempel klatring har utfordringer knyttet til at mange av anleggene er eid av kommersielle aktører. Det er viktig at kommunene likebendler alle idretter når anleggsbehov diskuteres. For å få til en god utnyttelse av anleggene er det ofte fornuftig å bygge disse i nærheten til skoler. Dette sikrer også en god spredning av anlegg og at mange får et anlegg i sitt nærmiljø.

Det har vært en stor vekst i spillemidler avsatt til anlegg de senere årene. Dette skyldes både endringen av tippenøkkelen og Norsk Tippings økte overskudd. Til tross for denne økningen har spillemiddelordningen vært underfinansiert i mange år. Det har ført til at det har oppstått et stort etterslep på utbetaling av spillemidler, og anleggseierne må ofte søke fire ganger før søknaden innvilges.

Utviklingen i søknadssum, disponible midler og etterslep er vist i tabellen nedenfor:

	2015	2016	2017	2018	2019
Søknadssum (mill. kroner)	3877	4 117	4 469	4 921	5 817
Disponible midler (mill. kroner)	1059	1 197	1 321	1 430	1 512
Akkumulert etterslep (mill. kroner)	2818	2 920	3 148	3 491	4 305
Årlig vekst i etterslep (mill. kroner)	374	102	228	343	823

Tabellen viser at til tross for stor vekst i disponible midler har ordningen vært underfinansiert i hele perioden. Det har vært en årlig vekst i etterslepet på mellom 100 og 825 millioner kroner. Ordningen måtte vært tilført 375 millioner kroner ekstra hvert år for at den skulle vært i balanse i femårsperioden.

Det er liten grunn til å tro at en vil få en kraftig reduksjon i anleggsbyggingen, eller en så stor vekst i Norsk Tippings resultat at ordningen kommer i balanse uten tilførsel av midler fra statsbudsjettet.

Det store etterslepet gjør at det i enda større grad enn tidligere er viktig at det gjøres gode behovsvurderinger og prioriteringer når en skal fastsette tilskuddssatser, tildele spillemidler og investere i anlegg.

Nasjonalanleggsordningen bør gjennomgås og idrettsmeldingen bør si noe om finansiering av «nasjonalanleggene» til idretter som faller utenfor dagens ordning. NIF har foreslått at tilskudd til slike anlegg kan inkluderes i et nytt stort anleggspolitisk program.

Innenfor et slikt program kan en prioritere å tildele ekstra spillemidler til prioriterte anleggstyper, til viktige enkeltanlegg som er spesielt etterspurt av idretten og til mesterskapsanlegg for idretter som ikke har nasjonalanlegg. Norges idrettsforbund vil etter

involvering av organisasjonen kunne bidra med innspill til hvilke anleggstyper, enkeltanlegg og mesterskapsanlegg som bør falle inn under ordningen. Idrettsstyret har i den vedtatte anleggsstrategien pekt på isanlegg, større trenings- og konkurranseanlegg samt idrettens aktivitetshus. Et slikt program vil ikke medføre økte kostnader for staten, i og med at det kun er snakk om en omprioritering av midler.

Videre er det viktig at tillegget som gis til anlegg i pressområder beholdes.

Med unntak av i 2012 har idrettslagene fått kompensert all merverdiavgift knyttet til bygging av idretts- og nærmiljøanlegg selv om ordningen ikke er rettighetsbasert. Tilskuddene er avhengige av årlige bevilgninger fra Stortinget, noe som gjør at idrettslagene på investeringstidspunktet ikke vet om de vil få tilbakebetalt hele merverdiavgiftsbeløpet. For idrettslagene vil det være en stor fordel om denne ordningen ble mer forutsigbar gjennom en rettighetsfesting. Dette vil etter Norges idrettsforbunds mening ikke medføre økte kostnader for staten sammenlignet med dagens praksis.

Kostnader knyttet til bruk av idrettsanlegg er med på å øke kostnadene i barne- og ungdomsidretten. I Idrettsrådsundersøkelsen som ble gjennomført våren 2019, svarer i overkant av 60 prosent av idrettsrådene at det er gratis å bruke kommunale idrettsanlegg, 30 prosent svarer at lagene betaler en mindre avgift, mens i underkant av 10 prosent av idrettsrådene svarer at idrettslagene betaler full pris for bruk av kommunale anlegg. Når det gjelder idrettslagseide anlegg gir kommunene i varierende grad driftsstøtte til disse.

Hovedutfordringene knyttet til anlegg kan oppsummeres i følgende fem punkter:

- 25 prosent av idrettslagene opplever anleggsmangel.
- Anleggsutgifter er med på å øke kostnadsnivået i barneidretten.
- Spillemiddelordningen er underfinansiert, noe som har ført til et etterslep i utbetaling av spillemidler på over fire milliarder kroner.
- Tilskuddene til store anlegg som svømme-, is og idrettshaller er relativt sett små, noe som kan bidra til at bygging av slike anlegg prioriteres ned av kommunene.
- Momskompensasjonsordningen er ikke regelstyrt, og oppleves som uforutsigbar.

Forslag til hvordan myndighetene kan bidra

- Opprette et stort anleggspolitisk program som skal bidra til bedre behovsvurderinger og til at de riktige anleggene prioriteres. Gjennom «Idretten skal! Flere og bedre anlegg» er det vedtatt å arbeide for et anleggspolitisk program på 1,2 milliarder kroner med en varighet på seks år.
- Beholde tillegget som gis til anlegg i pressområder.
- Øke tilskuddssatsene i spillemiddelordningen slik at alle anleggstyper får en tilskuddssats som tilsvarer minimum 25 prosent av normalanleggskostnaden for anleggstypen.
- Endre momskompensasjonsordningen slik at ordningen blir regelstyrt og alle sikres full momskompensasjon, og at kompensasjonen utbetales fortløpende etter at søknadene er godkjente.
- Følge opp Fjørtoftutvalgets forslag om at det gjennomføres et tiårig svømmeanleggsloft, der tilskuddene til svømmeanlegg styrkes med midler fra statsbudsjettet som tildeles anleggseierne i tillegg til ordinære spillemidler.
- Bevilge midler fra statsbudsjettet inn i den eksisterende spillemiddelordningen slik at etterslepet reduseres.
- Utrede en mulig statlig ordning for driftsstøtte til idrettslag som driver egne anlegg.

BEDRE TOPPIDRETT

Foto: NIF/Caroline Dokken Wendelborg

Norsk idrett skal ha utøvere og lag i den absolutte verdensklasse. Gjennom toppidrettsprestasjoner og utøvere på høyeste prestasjonsnivå bygges nasjonal stolthet og det skapes forbilder for barn, ungdom og voksne. Skal vi kontinuerlig ha utøvere på høyeste nivå forutsetter dette høy kvalitet i arbeidet med å utvikle morgendagens toppidrettsutøvere. Det handler blant annet om å hjelpe unge utøvere i overgangen til toppidrett på seniornivå.

Norges idrettsforbund ved Olympiatoppen jobber kontinuerlig sammen med særforbundene for at Norge skal være en ledende toppidrettsnasjon med prestasjonskultur. Skal norsk idrett lykkes med denne ambisjonen, må vi gjøre de beste bedre og de beste flere, samtidig som vi gir drømmen en sjanse for de ungdommer som har ambisjoner og motivasjon for å satse på en toppidrettskarriere.

Norsk toppidrett er bygget på landslagsmodellen, der det enkelte særforbund har ansvar for sin idrett og sine egne resultater. Olympiatoppen har det overordnende ansvaret for resultatutviklingen i norsk toppidrett og har som sitt mandat å utfordre, støtte og kvalitetssikre prioriterte særidretters toppidrettsarbeid. Med toppidrett forstås internasjonale toppresultater og medaljer som oppnås gjennom trening og forberedelser i verdensklasse, der idretten er første prioritet.

Norsk toppidretts filosofi - sammen om de store prestasjoner - sikrer nødvendig samspill og står sterkt i hele organisasjonen. Vår ambisjon for norsk toppidrett er å opprettholde vår posisjon som verdensledende innenfor vinteridrett og styrke vår posisjon som sommeridrettsnasjon.

Norges store konkurransefortrinn ligger i tverridrettslig og tverrfaglig samarbeid, der vi sammen utvikler og foredler kunnskap, kompetanse og erfaringer på verdensklassenivå.

Norsk toppidrett står overfor en rekke utfordringer.

- Det er i dag en meget skjev fordeling av markedsinntekter, som er toppidrettens hovedinntektskilde, mellom de forskjellige særforbund. Mange små særidretter har lave markedsinntekter selv om de har vist en god prestasjonskultur over tid og har oppnådd regelmessige plasseringer på medaljenivå i internasjonale mesterskap. Flere idretter har knapt penger å drive for og innenfor flere idretter opererer en med egenandeler for landslagsutøverne.
- En konsekvens av lave markedsinntekter er at mange utøvere lever under fattigdomsgrensen og er avhengig av mor og far eller studielån for å drive toppidrett. Det er behov for å øke Olympiatoppens stipender til 250 000.
- Det nasjonale toppidrettssenteret ble bygget for 90-tallet og kapasiteten er sprengt. Det er avgjørende at det realiseres et nytt toppidrettssenter som styrket møteplass for norsk toppidrett.
- Det er i dag meget kortsiktig og lite forutsigbar finansiering av toppidrettens/Olympiatoppens åtte regionale avdelinger.
- Toppidretten er kunnskapsbasert, og det er nødvendig med stor innsats innenfor forskning og utvikling (FoU) for at Norge fortsatt skal kunne være verdensledende på kunnskapsbasert toppidrett. Dette gjelder også helserelaterte problemstillinger.
- Det er et mål å bedre den generelle helsetilstanden hos topputøvere, og dermed redusere antall treningsdager og konkurranser som går tapt på grunn av sykdom og skader. Dette kan skje gjennom tettere oppfølging av utøveres helse. Denne oppgaven må også ses i et livsløpsperspektiv, hvor samspillet med det offentlige helsevesen blir viktig.
- Det er viktig å lette overgangen fra en toppidrettskarriere og til et «sivilt» yrke. Det er utfordringer knyttet til kombinasjonen toppidrett og studier/utdanning, verneplikt, jobb, familie og/eller samfunnsliv. Det er for mange som har problemer og opplever et tomrom etter endt toppidrettskarriere.

Forslag til hvordan myndighetene kan bidra

- Bidra til å sikre grunnlaget for en etisk og faglig kvalifisert toppidrettssatsing ved å styrke finansieringen av norsk toppidrett, for å sikre det økonomiske fundament i tråd med idrettens mål, herunder styrke landslagsmodellen, de mindre ressurssterke idrettene og sikre nødvendig økonomi slik at toppidrettsutøvere har tid/råd til å trene på høyeste nivå. Bidra til at Olympiatoppens stipender kan økes til 250 000 kroner.
- Sikre finansiering av et nytt nasjonalt toppidrettssenter, slik at Norge har en topp moderne møteplass for å videreutvikle og være verdensledende på trening, kunnskapsutvikling, deling av beste praksis og systematisk samarbeid mellom toppidretten og FoU.
- Bidra til tilgang til tilrettelagte studier for toppidrettsutøvere samtidig som det må det legges til rette for tilsvarende studiefinansiering gjennom lånekassen.

INTERNASJONALT

Foto: NIF/Ellen Kessel

Internasjonalt idrettsarbeid

Norge er en av verdens ledende idrettsnasjoner. Vi er verdens ledende vinterolympiske nasjon. Dette forplikter. Idrettsverdenen ser til Norge, og har forventninger til oss. Et sentralt spørsmål er om Norge har en innflytelse innen internasjonal idrett som samsvarer med den resultatmessige posisjonen vi for tiden innehar. Norge besitter i overkant av 300 internasjonale posisjoner, fordelt på cirka 250 enkeltpersoner.

Statusen som en av verdens ledende idrettsnasjoner forplikter med tanke på å stå som arrangør av store internasjonale mesterskap innenfor både sommer- og vinteridretter.

Norsk idrett påvirkes av beslutninger som fattes utenfor idrettens egne internasjonale fora. I særlig grad gjelder dette i forholdet til EUs konkurranselovgivning, en lovgivning som i stadig større grad utfordrer den europeiske idrettsmodellen – og derigjennom også den norske idrettsmodellen.

Norsk idrett er involvert i ulike samarbeidsprosjekter internasjonalt. To av de mest sentrale er idrettens Barents-samarbeid og idrettens Kina-samarbeid. Dette er samarbeidsprosjekter som er avhengige av statlige bidrag for å kunne opprettholdes og videreutvikles.

Norges idrettsforbund har et overordnet mål om å øke norsk idretts innflytelse i internasjonale idrettsorganisasjoner. Dette betyr at vi ønsker en markant økning av antallet norske representanter i slike organisasjoner. Dette gjelder både representanter i tekniske komiteer/utvalg og valgte styremedlemmer/presidenter.

Det er et mål at norsk idrett fortsatt skal tiltrekke seg internasjonale mesterskap. Dette gjelder innen alle idretter, men det er naturlig at Norge i særlig grad tar på seg et ansvar knyttet til de store internasjonale vinteridrettsarrangementene. Idrettstinget har konkret bedt om at det gjennomføres en sondering i idretten og med politiske myndigheter relatert til viljen til å søke om vinter OL/PL i Norge en gang i fremtiden.

Norsk idrett må ha flere kanaler inn mot EUs strukturer for bedre å kunne informere og påvirke i saker som omhandler eller som har en effekt på de grunnleggende organisasjonsmessige og økonomiske forholdene for norsk idrett.

Norges idrettsforbund og flere av våre større særforbund ønsker å dele den kompetansen vi besitter, og da særlig med tanke på kompetansen innenfor vinteridrett og innenfor den frivillige breddeidretten – herunder også idrett for funksjonshemmede. Vi har et mål om at norsk idrett skal være med på å tilrettelegge for arenaer hvor unge mennesker kan møtes og utveksle erfaringer og lære om hverandres kulturer.

Norsk idrett og norsk utenrikspolitikk bygger på mange av de samme verdier og prinsipper. En økt norsk representasjon i internasjonale idrettsorganisasjoner bør kunne ha en verdi utover det rent idrettslige – i et større perspektiv bør det kunne komme norsk utenrikspolitikk og norske interesser til gode. Norges idrettsforbund mener at et nærmere formalisert samarbeid med norske utenrikspolitiske myndigheter vil være positivt for å fremme en økt norsk innflytelse i internasjonale idrettsorganisasjoner.

Internasjonale mesterskap er med på å markedsføre Norge som land og norske samfunns- og idrettsverdier på en god måte. Norges idrettsforbund ønsker at den statlige tilskuddsordningen for internasjonale mesterskap i Norge hvor blant annet Bryteforbundet og Padleforbundet har mottatt tilskudd til mesterskap i 2020 videreføres og styrkes, samt at idretten tas aktivt med på råd når det kommer til tildelingen av midler til spesifikke mesterskap.

Norges idrettsforbund ønsker at regjeringen fortsatt er åpen for at det kan gis statsgaranti til et eventuelt fremtidig OL/PL i Norge – slik det ble åpnet for i den forrige idrettsmeldingen.

Norsk idrett har gjennom Norges idrettsforbund (som olympisk og paralympisk komité og som det nasjonale breddeidrettsforbundet) tilgang til å fremme saker av betydning for norsk idrett i ulike internasjonale idrettsorganisasjoner. Men med bakgrunn i at det vi kan kalle “Den europeiske idrettsmodellen” - og derved også “Den norske idrettsmodellen” (en modell som norske myndigheter i stor grad bygger sin idrettspolitik på) er under stadig større press, er det behov for at norsk idrett i større grad enn i dag kan påvirke inn i overstatlige organisasjoner hvor norske myndigheter har en primærkontakt. Norges idrettsforbund ønsker derfor en større grad av samkjøring og koordinering med norske myndigheter inn mot for eksempel FN og EU for å sikre at norsk idrett og norske idrettsverdier blir hørt og ivaretatt. På denne måten kan norsk idrett og norske myndigheter sammen bidra til å bevare og utvikle den idrettsmodellen som vi sammen har utviklet og understøttet.

Norges idrettsforbund er avhengig av en økonomisk støtte og forutsigbarhet i flere av de samarbeidsprosjektene vi er involvert i – og da særlig med tanke på idrettens Barents-samarbeid og idrettens Kina-samarbeid. NIF ønsker at norske myndigheter har en langsiktig og bærekraftig strategi knyttet til økonomisk støtte til denne typen idrettssamarbeid. Dette er en type samarbeid som gir gevinster for Norge utover det rent idrettslige – ikke minst utenrikspolitisk og også i noen grad i næringssammenheng.

Forslag til hvordan myndighetene kan bidra

- Et nærmere formalisert samarbeid med norske utenrikspolitiske myndigheter for å fremme en økt norsk innflytelse i internasjonale idrettsorganisasjoner.
- Videreføre og styrke den statlige tilskuddsordningen for internasjonale mesterskap i Norge, samt at idretten tas aktivt med på råd når det kommer til tildelingen av midler til spesifikke mesterskap.
- Åpne for at det kan gis statsgaranti til et eventuelt fremtidig OL/PL i Norge
- Bidra til større grad av samkjøring og koordinering med idretten inn mot for eksempel FN og EU for å sikre at norsk idrett og norske idrettsverdier blir hørt og ivaretatt.
- Etablere en langsiktig og bærekraftig strategi knyttet til økonomisk støtte til internasjonalt idrettssamarbeid som Barents-samarbeidet og Kina-samarbeidet.

Idrettens utviklingsarbeid

Idrett har i flere tiår vært et verktøy for integrering og sosial samhörighet både på nasjonalt og internasjonalt nivå. I en globalisert verden har det imidlertid blitt mer enn et verktøy for bare underholdning eller sosialt samhold. Idrett fremmer viktige verdier, verdier som er viktigere nå enn noen gang før i en verden som ser ut til å bli mer polarisert.

Bærekraftsmålene har også vist hvordan idrett kan være en viktig aktør for bærekraftig utvikling. Idretten kan bidra til folkehelse og trivsel innen bedre helse (mål 3), utdanning (mål 4), og likestilling (mål 5). Idretten kan gjennom sitt globale nedslagsfelt og arrangementer bidra positivt til turisme og utvikling av infrastruktur (mål 9), og økonomisk vekst, anstendig arbeid og velstand (mål 8), samt redusere ulikhet. I tillegg er idrett et globalt språk som fremmer samhörighet, fred og forsoning, og samarbeid på tvers av folkegrupper, ideologier og geografi (mål 17).

Idrett fremmer sosial integrasjon, oppmuntrer til en aktiv livsstil og fungerer som et pedagogisk verktøy. Det har en enorm rekkevidde på alle samfunnsområder. Idrett lærer livsferdigheter som gjør det mulig for barn og unge å overvinne vanskelige omstendigheter i livet og ta kontroll over deres egen fremtid.

Å bruke idrett og knytte det til andre utviklingsmål på områder som utdanning, helse (HIV, seksuelle og reproduktive helserettigheter (SRHR) og mental helse) og likestilling mellom kjønnene kan bryte barrierer og utfordringer unge mennesker står overfor.

Idrett blir stadig mer brukt i en utviklingssamarbeidskontekst som et instrument for mobilisering, bevisstgjøring og integrering. Idretten selv kan være en drivkraft for endring og bærekraftig utvikling på både individuelt og samfunnsmessig nivå.

Norges idrettsforbund har jobbet med internasjonalt utviklingssamarbeid siden begynnelsen av 80-tallet. Norges idrettsforbund støtter organisasjoner i utvalgte utviklingsland som ønsker å utvikle breddeidrettstilbud for barn og unge. Norges idrettsforbund samarbeider hovedsakelig med idrettsorganisasjoner, men også med ungdoms-, rettighets- og bistandsorganisasjoner.

For å kunne legge til rette for gode og inkluderende idrettsaktiviteter trengs bærekraftige og velfungerende strukturer og organisasjoner. Derfor støtter Norges idrettsforbund partnerorganisasjonene i å utvikle mer demokratisk styresett, effektivisere forvaltning, inkludere kvinner og utvikle en mer rettighetsbasert tilnærming til aktivitet og organisering.

Idretten er en viktig del av et sivilisert samfunn, og er med på å bygge bærekraftige samfunn gjennom deltakelse, utdanning og inkludering.

Idrett og utvikling kan være en positiv bidragsyter for bærekraftig utvikling, og passer godt med norsk utviklingspolitikk og målene om fattigdomsreduksjon, likestilling, god helse og utdanning. For å sikre at dette skal være mulig må det være en godt samstemt politikk for utvikling, både mellom departementer, og innen idretten selv.

Det må være bevissthet rundt hvordan idrett kan være en positiv katalysator på mange områder, samtidig som man anerkjenner områder hvor en potensielt har negativ effekt. På den måten kan både idretten og myndighetene bidra til løsninger på tvers av sektorer og bærekraftsmål, og en del av en samstemt politikk for utvikling.

Forslag til hvordan myndighetene kan bidra

- Sikre en godt samstemt politikk for utvikling med idretten, og mellom departementer, som er basert på at idretten kan være en positiv katalysator på viktige samfunnsområder.

ANTIDOPING

Norges idrettsforbunds mål er en dopingfri idrett og at utøvere, som blir anklaget for brudd på antidopingreglene, skal gis en rettssikker prosess.

En dopingfri idrett forutsetter at personer som tilrettelegger for dopingbruk, eller selv benytter doping for å forbedre idrettslige prestasjoner, ilegges reaksjoner. Doping i idretten kan bare bekjempes ved at både idretten og myndighetene tar i bruk sine tilgjengelige virkemidler for å forebygge og avdekke doping.

Norges idrettsforbund har gitt Antidoping Norge (ADNO) i oppgave å avdekke doping innenfor NIFs medlemsorganisasjon. ADNO har et samarbeid med politiet, men som privat stiftelse får ikke ADNO tilgang på opplysninger fra politiet i det omfang stiftelsen ønsker. ADNO har heller ikke tilgang til de tvangsmidler politiet har, og har derfor ikke mulighet til å igangsette etterforskningssteg som kan være nødvendige for å avdekke doping. Ikke alle de stoffer og metoder som er forbudt i idretten, er forbudt etter norsk lov. Når det er begrenset hva som er kriminalisert, vil heller ikke politiet kunne iverksette etterforskningssteg i det omfang idretten har behov for. En mer omfattende kriminalisering av doping i idrett vil gi mulighet til å avdekke idrettslig doping i større omfang enn i dag.

Bruk av de prestasjonsfremmende midler og metoder som er forbudt i idretten, samt økonomisk vinning av egen eller andres dopingbruk, bør derfor kriminaliseres. Det ligger sterke preventive signaler i det å kriminalisere bruken av prestasjonsfremmende midler og metoder, og å tjene penger på doping, som vil gagne idrettens arbeid mot doping.

Et godt antidopingarbeid forutsetter et tett samarbeid mellom offentlige myndigheter og idretten. I Sverige er det et utstrakt samarbeid mellom NIFs søsterorganisasjon, Riksidrottsförbundet, og politiet. Samarbeidets mål er blant annet å motvirke trusler, vold og manipulering av idrettskonkurranser. Det bør legges til rette for et tilsvarende samarbeid i Norge mellom de aktørene som har roller og oppgaver i antidopingarbeidet, og offentlige myndigheter, og samarbeidet bør også omfatte arbeidet mot doping.

Rettsikkerheten til de som anklages for brudd på idrettens dopingregler bør ivaretas i hele tidsspennet fra mistanken oppstår til endelig dom avsies. Spørsmålet om dekning av advokatkostnader og andre utgifter utøvere pådras for å ivareta sine interesser i saken blir derfor tidlig aktualisert.

Det er utøverne selv som dekker kostnader til sitt forsvar, men i særlige tilfeller beslutter Norges idrettsforbunds domsorganer å oppnevne forsvarer for utøvere i saker som går for Norges idrettsforbunds domsorganer. I saker som avgjøres av ADNO tilbys ingen tilsvarende ordning. I saker for CAS tilbys pro bono-advokater og begrenset fri rettshjelp.

Verken ADNO eller Norges idrettsforbund krever at utgifter de pådras i forbindelse med sine avgjørelser dekkes av utøveren. I CAS er dette annerledes. Utøver som taper må bekoste honorar til dommerne og andre administrative utgifter, med mindre det gjelder en sak som er anket fra et internasjonalt særforbund.

Fra et rettsikkerhetsperspektiv er det underordnet hvilket organ som har fattet avgjørelsen eller hvilken avgjørelse som påankes. Det bør etableres en ordning for dekning av nødvendige utgifter, alternativt at slik bistand kan omfattes av eksisterende ordninger som rettshjelpsloven. Dersom idrettens ønske om kriminalisering vedtas, legges det til grunn at de som siktes for brudd på antidopingregelverket faller inn under de eksisterende ordninger for forsvareroppnevning for andre straffesaker.

Flere aktører har roller og oppgaver i antidopingarbeidet i Norge, og staten bidrar med betydelige beløp til dette arbeidet. Kost-nytte-effekten av statlige tilskudd bør alltid evalueres, både for å sikre at midlene anvendes der det er behov for det, og med mest og best mulig effekt. Antidopingarbeidet har utviklet seg siden 2003 da dagens struktur innen idretten ble etablert, og arbeidet drives i dag ikke bare for å bidra til en dopingfri idrett, men også med et folkehelseperspektiv og som kriminalitetsbekjempelse. Dagens organisering bør gjennomgås og evalueres med mål om å sikre at antidopingarbeidet i Norge er organisert på best mulig måte for å møte fremtidens utfordringer.

Som verdens antidopingbyrå må WADA være sterkt og uavhengig, og WADAs kjerneoppgaver må videreutvikles og styrkes. WADAs kjerneoppgave som regelverksutvikler og kontrollør av reglens etterlevelse, må kontinuerlig videreutvikles og styrkes i tråd med tidens krav. Dette er oppgaver som krever betydelige ressurser og en videreutvikling og styrking av disse oppgavene forutsetter at WADA tilføres mer midler.

Den senere tids hendelser, herunder avsløring av statlig organisert doping i Russland, viser behov for å styrke statenes internasjonale forpliktelser. Statene sitter i WADAs styrende organer, men er ikke selv bundet av WADAs regelverk. Staten bør arbeide for å etablere eksplisitte konvensjonsforpliktelser knyttet til antidoping. Pliktene må følges av sanksjoner og det må etableres et operativt tilsynssystem for å håndheve pliktene, på tilsvarende måte som idretten har påtatt seg forpliktelser gjennom sin tilslutning til WADC og under tilsyn av WADA.

Utøverne må sikres like konkurransevilkår. Antidopingarbeid er kostnadskrevende, og i mange land har ikke de aktørene som driver antidopingarbeid tilstrekkelig ressurser til å prioritere dette. Det betyr at rene utøvere konkurrerer mot utøvere som ikke har vært omfattet av et nasjonalt antidopingarbeid i samsvar med WADAs krav. De nasjonale antidopingbyråenes uavhengighet må styrkes, og formell uavhengighet nedfelt i WADAs regelverk må suppleres med reell uavhengighet. Skal dette sikres bør WADAs tilsynsfunksjon styrkes, og de nasjonale antidopingbyråene bør tilføres midler via WADA der tilstrekkelig lokal finansiering uteblir.

Det bør være et uttalt mål at Norge skal ha posisjoner i det internasjonale antidopingarbeidet. Dette vil bidra til at den kompetansen som finnes nasjonalt kan nyttiggjøres til å løfte det internasjonale antidopingarbeidet, og at den internasjonale erfaringen kan nyttiggjøres til å løfte det nasjonale antidopingarbeidet.

Utøvernes stemme må styrkes ved at de gis plass i de styrende organer i de organisasjoner som driver antidopingarbeid, blant annet WADAs styre, og at de sikres deltakelse i relevante beslutningsarenaer der antidopingspørsmål behandles, f.eks. på Conference of Parties til UNESCOs antidopingkonvensjon. Gjennom å legge til rette for demokratiske prosesser der utøverne selv velger hvilke utøvere som skal representere utøverne, sikres forankring og legitimitet.

Forslag til hvordan myndighetene kan bidra

- Kriminalisering av bruk av alle de prestasjonsfremmende midler og metoder som er forbudt i idretten, samt å få økonomisk vinning gjennom egen eller andres dopingbruk.
- Forpliktende samarbeid mellom de aktørene som har roller og oppgaver i antidopingarbeidet og offentlige myndigheter.
- Etablere et fond for dekning av nødvendige utgifter til alle utøvere, eller at slik bistand kan omfattes av reglene for fri rettshjelp.
- Gjennomgå og evaluere organiseringen av antidopingarbeidet.
- Tilføre WADA mer midler.
- Arbeide for at det etableres plikter i UNESCO-konvensjonen med tilhørende sanksjoner og et operativt tilsynssystem.
- Gi de nasjonale antidopingorganisasjonenes reell uavhengighet fra myndigheter og idrettsorganisasjonene gjennom økt tilsyn fra WADA, og økt bruk av tilførsel av ressurser via WADA fremfor fra nasjonale myndigheter.
- Formulere et mål om at Norge skal ha posisjoner i det internasjonale antidopingarbeidet.
- Arbeide for at demokratisk valgte utøverrepresentanter skal sikres deltakelse i relevante beslutningsorganer, blant annet i WADAs styre, og at utøverne er representert på alle relevante beslutningsarenaer der statene behandler antidopingspørsmål.

MANIPULERING AV IDRETTSKONKURRANSER

Foto: Pijon, Pixabay

Norges idrettsforbundets mål er at alle utøvere i idrettskonkurranser skal delta under rettfærdige konkurransevilkår, og at ikke enkelthendelser eller utfallet av konkurranser skal påvirkes av utenforliggende særinteresser som pengespill på idrett. Manipulasjon av idrettskonkurranser er uforenlig med idrettens verdigrunnlag, og må forebygges, avdekkes og sanksjoneres.

Manipulasjon av idrettskonkurranser er, ved siden av doping, den største trusselen mot idrettens integritet.

Både at enkeltkonkurranser utsettes for manipulasjon, og en generell manglende tillit til at idrettskonkurranser avgjøres som følge av ærlig konkurranse, vil få svært alvorlige konsekvenser for idretten, og er derfor helt avgjørende å forebygge, avdekke og sanksjonere.

Med idrettslag som selveiende og frittstående enheter, med personlige medlemmer, og med et felles regelverk som fremmer åpenhet og forhindrer rollekonflikter, har norsk idrett et godt utgangspunkt for å forebygge manipulasjon. Dette er likevel ikke tilstrekkelig for å avverge manipulering.

Den internasjonale olympiske komité og Norges idrettsforbund har, gjennom egne bestemmelser, mulighet til å gi idrettslige reaksjoner mot de som manipulerer idrettskonkurranser, eller foretar handlinger/unnlaterer knyttet til dette. Etter alminnelig lovgivning er det ingen forbud som er direkte rettet mot manipulasjon av idrettskonkurranser. Skal slike handlinger straffes utenfor idretten, må den aktuelle handlingen dekkes av straffebestemmelser som f.eks. bedrageri, korrupsjon, økonomisk utroskap eller tvang. Idrettens eget regelverk mot manipulasjon av idrettskonkurranser omfatter flere handlinger/unnlaterer enn det alminnelig lovgivning forbyr. Dette innebærer at noen handlinger og unnlaterer kan straffes både i og utenfor idretten, mens andre bare sanksjoneres av idretten.

Idretten har ikke tilgang til de samme ressurser og virkemidler som myndighetene har, og er derfor avhengig av offentlige myndigheter for å forebygge, avdekke og reagere overfor brudd.

Dette omfatter blant annet kartlegging og overvåking av pengespillmarkedet, og tiltak for å forhindre ulovlige spillselskaper fra å markedsføre og tilby sine tjenester i det norske markedet.

Manipulasjon av idrettskonkurranser er ikke bare et problem for idretten, men er også en form for kriminalitet som utføres av organiserte kriminelle nettverk, og som berører også andre deler av samfunnet. Dersom oppdagelsesrisikoen er lav og den mulige profitten høy, vil manipulasjon av idrettskonkurranser kunne være en lukrativ profittarena for kriminelle miljøer, eller som en arena for å hvitvaske utbytte fra annen ulovlig aktivitet.

Gjennom tilgang til ulovlige pengespill, bruk av kryptovaluta, og krypterte kommunikasjonskanaler, vil det være svært krevende for idretten å avdekke om det har blitt avtalt å manipulere konkurranser, blitt gitt økonomiske ytelser for dette, eller om det har blitt spilt penger på aktuelle konkurranser.

Forslag til hvordan myndighetene kan bidra

- Norske myndigheter bør opprettholde engasjementet som en bidragsyter både i det nasjonale og det internasjonale arbeidet mot manipulasjon av idrettsarrangementer.
- Idretten og andre aktører med oppgaver rettet mot manipulasjon av idrettskonkurranser, må tilføres tilstrekkelige ressurser for å forebygge, avdekke, og reagere mot manipulasjon av idrettskonkurranser.
- Det bør vedtas egne straffebestemmelser knyttet til manipulasjon av idrettskonkurranser.
- Det bør sikres at politiet setter av ressurser til arbeidet mot manipulasjon av idrettskonkurranser.
- Det bør sikres informasjonsutveksling mellom politi/offentlige instanser, og andre organisasjoner som selv eller i samarbeid med idretten driver arbeid mot manipulasjon av idrettskonkurranser.

**NORGES IDRETTSFORBUND
OG OLYMPISKE OG
PARALYMPISKE KOMITÉ**

Postadresse
Postboks 5000
0840 Oslo

Besøksadresse
Sognsveien 73
0855 Oslo

tlf +47 21 02 90 00
e-post nif-post@idrettsforbundet.no
www www.idrettsforbundet.no
